

SODBA SODIŠČA PRVE STOPNJE (peti razširjeni senat)

z dne 3. februarja 2005*

V zadevi T-19/01,

Chiquita Brands International, Inc., s sedežem v Trentonu, New Jersey (Združene države),

Chiquita Banana Co. BV, s sedežem v Bredi (Nizozemska),

in

Chiquita Italia, Sp.A, s sedežem v Rimu (Italija),

ki jih zastopata C. Pouncey, solicitor, in L. Van Den Hende, odvetnik, z naslovom za vročanje v Luxembourg,

tožeče stranke,

proti

Komisiji Evropskih skupnosti, ki sta jo najprej zastopala C. Van der Hauwaert in C. Brown, zastopnika, skupaj z N. Khanom, barrister, nato L. Visaggio, C. Brown in M. Niejahr ter na koncu L. Visaggio in C. Brown, z naslovom za vročanje v Luxembourg,

tožena stranka,

* Jezik postopka: angleščina.

zaradi odškodninskega zahtevka zaradi domnevno utrpljene škode zaradi sprejetja in ohranjanja v veljavi Uredbe Komisije (ES) št. 2362/98 z dne 28. oktobra 1998 o podrobnih pravilih za izvajanje Uredbe Sveta (EGS) št. 404/93 v zvezi z uvozom banan v Skupnost (UL L 293, str. 32),

SODIŠČE PRVE STOPNJE EVROPSKIH SKUPNOSTI (peti razširjeni senat),

v sestavi P. Lindh, predsednica, R. García-Valdecasas, J. D. Cooke in P. Mengozzi, sodniki, ter M. E. Martins Ribeiro, sodnica,
sodni tajnik: J. Plingers, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 12. februarja 2004

izreka naslednjo

Sodbo

Pravni okvir in dejansko stanje

1. Uredba (EGS) št. 404/93

- ¹ Uredba Sveta (EGS) št. 404/93 z dne 13. februarja 1993 o skupni ureditvi trga za banane (UL L 47, str. 1) je v Naslovu IV s 1. julijem 1993 različne nacionalne ureditve nadomestila s skupno ureditvijo trgovine s tretjimi državami. Uvede se razlikovanje med „bananami iz Skupnosti“, pridelanimi v Skupnosti, „bananami iz

tretjih držav“, in sicer iz tretjih držav razen iz afriških, karibskih in pacifiških držav (AKP), „tradicionalnimi bananami iz AKP“ in „netradicionalnimi bananami iz AKP“. Tradicionalne banane iz AKP in netradicionalne banane iz AKP so ustrezale količinam banan, ki so jih izvozile države AKP, ki vsaka zase niso presegle ali prekoračile količin, določenih v prilogi k Uredbi št. 404/93.

- 2 V skladu s členom 17, prvi pododstavek, Uredbe št. 404/93 je treba za vsak uvoz banan v Skupnost predložiti uvozno dovoljenje. Izda ga država članica na zahtevo katere koli vpletene stranke, ne glede na njen sedež v Skupnosti in brez poseganja v posebne pogoje za izvajanje členov 18 in 19 te uredbe.

- 3 Člen 19(1) Uredbe št. 404/93 določa razdelitev tarifne kvote iz člena 18 tako, da jo odpre v obsegu 66,5 % za kategorijo uvoznikov, ki so prodajali banane iz tretjih držav in/ali netradicionalne banane iz AKP (kategorija A), 30 % za kategorijo uvoznikov, ki so prodajali banane iz Skupnosti in/ali tradicionalne banane iz AKP (kategorija B), in 3,5 % za kategorijo uvoznikov s sedežem v Skupnosti, ki so leta 1992 začeli trgovati z bananami, ki niso bile pridelane v Skupnosti, in/ali s tradicionalnimi bananami iz AKP (kategorija C).

2. Uredba (EGS) št. 1442/93

- 4 Komisija je 10. junija 1993 sprejela Uredbo (EGS) št. 1442/93 o podrobnih pravilih za izvajanje režima uvoza banan v Skupnost (UL L 142, str. 6, v nadaljevanju tudi: režim iz 1993). Ta režim je veljal do 31. decembra 1998.

- 5 Člen 3(1) Uredbe št. 1442/93 opredeljuje kot „uvoznika“ kategorij A in B za izvajanje členov 18 in 19 Uredbe št. 404/93 gospodarske subjekte ali vsako drugo pravno osebo, ki je za svoj račun dejansko izvedla eno ali več naslednjih dejanj:

„a) nakup zelenih banan s poreklom iz tretjih držav in/ali držav AKP pri proizvajalcih ali proizvodnja, odpošiljanje in prodaja le-teh v Skupnosti;

b) preskrba in sprostitev v prost promet s strani lastnika zelenih banan in prodaja za kasnejše dajanje na trg Skupnosti, breme poslabšanja ali izgube proizvoda [je] trpi lastnik proizvoda;

c) zorenje s strani lastnika zelenih banan in dajanje na trg Skupnosti.“

- 6 Člen 4(1) Uredbe št. 1442/93 je določal:

„Pristojni organi držav članic določijo ločene sezname uvoznikov kategorij A in B in za vsakega uvoznika količine, ki jih je le-ta prodal v vsakem izmed treh zadnjih let pred letom, ki je pred tistim letom, za katerega se je odprla carinska kvota, tako, da se razdeli te količine za vsako gospodarsko dejanje, opisano v členu 3(1). Registracija uvoznikov in določitev prodanih količin za vsakega izmed njih se izvede na podlagi njihove pobude in pisne zahteve, ki jo vložijo le v eni državi članici po svoji izbiri.“

- 7 Na podlagi člena 5(1) Uredbe št. 1442/93 so morali pristojni organi držav članic vsako leto za vsakega uvoznika kategorije A in B, ki je bil pri njih registriran, določiti povprečje količin, prodanih v zadnjih treh letih pred letom, ki je pred letom, za katerega se je odprla carinska kvota, tako da se razdeli te količine za vsako gospodarsko dejanje, v skladu s členom 3(1) te uredbe. To povprečje se imenuje „referenčna količina“ uvoznika. V skladu s členom 5(2) je bil za prodane količine določen ponder izražen v količniku, glede na dejanja, opisana v členu 3(1) Uredbe št. 1442/93.
- 8 Ob uporabi teh ponderjev se dana količina banan, pri izračunu referenčnih količin ne bi mogla upoštevati za skupno količino, ki presega to količino, ker je bila obravnavana v treh fazah, ki ustrezajo dejanjem, ki jih nadzoruje isti uvoznik ali dva ali trije različni uvozniki. V skladu s tretjo uvodno izjavo te uredbe je bil namen teh ponderjev po eni strani upoštevanje pomembnosti prevzetih gospodarskih dejanj in pretečih tržnih tveganj in po drugi strani poprava negativnih učinkov večkratnega odštevanja enakih količin produktov v različnih fazah tržne verige.

3. Uredba (ES) št. 1637/98

- 9 Uredba Sveta (ES) št. 1637/98 z dne 20. julija 1998 o spremembi Uredbe (EGS) št. 404/93 (UL L 210, str. 28) je s 1. januarjem 1999 uvedla spremembe v skupni ureditvi trga za banane. Med drugim je člene od 16 do 20 nadomestila z novimi določbami.

10 Člen 16 Uredbe št. 404/93, kakor je bil spremenjen z Uredbo št. 1637/98, določa:

„[...]

V okviru [določb iz Naslova IV Uredbe št. 404/93]:

„tradicionalni uvoz iz držav AKP“ pomeni uvoz banan po poreklu iz držav, naštetih v prilogi k tej uredbi, v Skupnost, največ do količine 857.700 ton (neto teža) letno; te banane se označijo kot „tradicionalne banane iz AKP“;

„netradicionalni uvoz iz držav AKP“ pomeni uvoz banan po poreklu iz AKP držav, v Skupnost, ki niso zajete v opredelitvi iz točke 1; te banane se označijo kot „netradicionalne banane“;

„uvoz iz tretjih držav, ki niso članice AKP“ pomeni uvoz banan po poreklu iz tretjih držav, razen AKP držav, v Skupnost; te banane se označijo kot „banane iz tretjih držav“.

- 11 Glede razdelitve tarifnih kvot za banane iz tretjih držav in netradicionalnih banan iz AKP člen 18(4) Uredbe št. 404/93, kakor je bil spremenjena z Uredbo št. 1637/98, določa:

„Če ni razumne možnosti za sporazum med vsemi pogodbenicami STO, glavnimi dobaviteljicami banan, lahko Komisija tarifno kvoto iz odstavkov 1 in 2 in tradicionalno AKP količino razdeli med glavne dobaviteljice banan po postopku [Upravnega odbora] iz člena 27.“

- 12 Člen 19 Uredbe št. 404/93, kakor je bila spremenjena z Uredbo št. 1637/98, določa:

„1. Tarifne kvote iz člena 18(1) in (2) ter uvoz tradicionalnih banan iz AKP se vodi po postopku, ki upošteva tradicionalne trgovinske tokove (tradicionalni/novi dobavitelji).“

Komisija sprejme potrebne izvedbene predpise po postopku iz člena 27.

Po potrebi se lahko sprejme tudi druge ustrezne postopke.

2. Sprejeti postopek mora ustrezno upoštevati povpraševanje na trgu Skupnosti in potrebo po zagotavljanju uravnoveženosti ponudbe in povpraševanja.“

13 Člen 20 Uredbe št. 404/93, kakor je bila spremenjena z Uredbo št. 1637/98, določa:

„Komisija sprejme določbe za uporabo tega naslova po postopku iz člena 27. Te določbe obsegajo:

[...]

(c) pogoje za izdajo in rok veljavnosti uvoznih dovoljenj;

[...]

(e) potrebne ukrepe za zagotovitev izpolnjevanja obveznosti iz sporazumov, ki jih je Skupnost sklenila v skladu s členom 228 Pogodbe.“

4. Uredba (ES) št. 2362/98

14 Komisija je 28. oktobra 1998 sprejela Uredbo (ES) št. 2362/98 o podrobnih pravilih za izvajanje Uredbe Sveta (EGS) št. 404/93 glede uvoza banan v Skupnost (UL L 293, str. 32). Ta uredba se uporablja od 1. januarja 1999. Po dogovoru se Uredba

št. 404/93, kakor je bila spremenjena z Uredbo št. 1637/98 in torej dopolnjena s podrobnimi pravili za izvajanje z Uredbo št. 2362/98, v nadaljevanju imenuje „režim iz leta 1999“.

- 15 Na podlagi člena 1, zadnji pododstavek, in Priloge k Uredbi št. 2362/98 so tarifne kvote (2.200.000 ton in 353.000 ton) iz člena 18(1) in (2) Uredbe št. 404/93 tako razdeljene med glavne države dobaviteljice:

Ekvador: 26,17 %

Kostarika 25,61 %

Kolumbija: 23,03 %

Panama: 15,76 %

druge: 9,43 %.

- 16 Naj povzamemo naslednje razlike med režimoma iz 1993 in 1999:

a) režim iz leta 1999 ne razlikuje več med dejanji uvoznikov;

b) režim iz leta 1999 upošteva količino uvoženih banan;

c) postopek z uvoznimi dovoljenji po režimu iz leta 1999 se vodi brez podatka o poreklu (APK ali tretjih držav) banan;

d) režim iz leta 1999 je povečal tarifne kvote in delež, dodeljen novim uvoznikom.

17 Člen 2 Uredbe št. 2362/98 določa predvsem, da se tarifne kvote in tradicionalne banane iz AKP, določene v členu 18(1) in (2) oziroma v členu 16 Uredbe št. 404/93, kakor je bila spremenjena z Uredbo št. 1637/98, odpre:

— 92 % za tradicionalne uvoznike, kot so opredeljeni v 3. členu;

— 8 % za nove uvoznike, kot so opredeljeni v 7. členu.

18 Člen 4(1) Uredbe št. 2362/98 je določal, da se vsakemu tradicionalnemu uvozniku, registriranemu v državi članici, za vsako leto in za vsa porekla iz Priloge I dodeli enotna referenčna količina na podlagi količin banan, ki jih je dejansko uvozil v referenčnem obdobju. V skladu s členom 4(2) Uredbe št. 2362/98 za uvoz v letu 1999 referenčno obdobje pomenijo leta 1994, 1995 in 1996.

5. Uredba št. 216/2001

19 Svet je sprejel Uredbo (ES) št. 216/2001 z dne 29. januarja 2001 o spremembi Uredbe (EGS) št. 404/93 (UL L 31, str. 2).

- 20 Člen 18 tako spremenjene Uredbe št. 404/93 uvaja tri tarifne kvote (A, B in C) za uvoz banan s poreklom iz tretjih držav za vsa porekla.
- 21 Člen 19(1) Uredbe št. 404/93 določa, da se uvozna dovoljenja za banane iz tretjih držav izdajo proizvajalcem glede na „tradicionalne trgovinske tokove (tradicionalni izvajalci/novinci) in/ali [...] druge metode“.

6. Uredba št. 896/2001

- 22 Podrobna pravila za uporabo Naslova IV tako spremenjene Uredbe št. 404/93 so bila opredeljena z Uredbo Komisije (ES) št. 896/2001 z dne 7. maja 2001 o podrobnih pravilih za uporabo Uredbe sveta (EGS) št. 404/93 glede režimov uvoza banan v Skupnost (UL L 126, str. 6). Te določbe so se uporabljale od 1. julija 2001 na podlagi člena 32 Uredbe št. 896/2001 (v nadaljevanju: režim iz leta 2001).
- 23 Uredba št. 896/2001 ne vsebuje več razdelitve tarifnih kvot „A“ in „B“ med države dobaviteljice.
- 24 Poleg tega določa, da se uvozna dovoljenja izdajo tradicionalnim dobaviteljem, ki so uvozili banane iz tretjih držav in/ali netradicionalne banane iz AKP na podlagi povprečja primarnega uvoza banan v letih od 1994 do 1996. Enako se tradicionalnim dobaviteljem, ki so uvozili tradicionalne banane iz AKP, izda uvozna dovoljenja na podlagi povprečja primarnega uvoza tradicionalnih banan iz AKP v enakem triletnem obdobju.

7. *Povzetek spora „banane“ v okviru Svetovne trgovinske organizacije (STO)*

- 25 8. maja 1996 je bil ustanovljen ugotovitveni svet za preučitev pritožbe iz Ekvadorja, Gvatemale, Hondurasa, Mehike in Združenih držav Amerike proti Skupnosti glede združljivosti režima iz leta 1993 s pravili STO (zadeva Evropske skupnosti – Režim uvoza, prodaje in distribucije banan; WT/DS27, v nadaljevanju: Banane III).
- 26 22. maja 1997 je ugotovitveni svet izdal poročila, med drugim v zadevi Združene države Amerike proti Skupnosti (WT/DS27/R/USA, v nadaljevanju: poročilo ugotovitvenega sveta z dne 22. maja 1997), glede katerega so se stranke pritožile.
- 27 Organ za reševanje sporov (v nadaljevanju: DSB) STO je 25. septembra 1997 sprejel poročilo Prizivnega organa z dne 9. septembra 1997 (WT/DS27/AB/R, v nadaljevanju: poročilo Prizivnega organa z dne 9. septembra 1997) in poročila ugotovitvenega sveta, kot so bila spremenjena s poročilom Prizivnega organa (v nadaljevanju: sklep DSB z dne 25. septembra 1997).
- 28 V poročilu Prizivnega organa z dne 9. septembra 1997 je med drugim ugotovljeno:
- „e) [...] dodelitev, bodisi s sporazumom ali z določitvijo, deležev tarifne kvote določenim državam članicam, ki ne kažejo večjega zanimanja za dobavo banan v Evropske skupnosti, vendar ne drugim, ni združljiva s členom XIII(1) GATT iz 1994;

- f) [...] potrditev ugotovitve posebne skupine, po kateri pravila ponovnega dodeljevanja tarifne kvote iz okvirnega sporazuma o bananah niso združljiva s členom XIII(1) GATT iz 1994, in sprememba ugotovitve ugotovitvenega sveta s sklepom, da pravila ponovnega dodeljevanja tarifnih kvot iz okvirnega sporazuma o bananah prav tako niso združljiva z uvodnim delom člena XIII(2) GATT iz 1994;
- n) [...] pravila [Skupnosti] glede na naloge in zahteve [Skupnosti] glede izvoznih dovoljenj AKP niso združljiva s [členom I(1)] GATT iz 1994;
- u) [...] dodelitev uvoznikom kategorije B 30 % dovoljenj, ki dopuščajo uvoz banan iz tretjih držav in netradicionalnih banan iz AKP, od kvote ni združljiva s členoma II in XVII [Splošnega sporazuma o trgovini s storitvami];
- v) dodelitev za zorenje določenega deleža dovoljenj za kategorije A in B, ki dopuščajo uvoz banan iz tretjih držav in netradicionalnih banan iz AKP, od kvote ni združljiva s členom XVII [Splošnega sporazuma o trgovini s storitvami].“

29 Iz zapisnika sestanka DSB z dne 16. oktobra 1997 izhaja:

„Predstavniki Evropskih skupnosti je ponovil izjavo s sestanka DSB s 25. septembra. Na tem sestanku je poudaril veliko zavezanost Skupnosti za DSU, z njegovimi temeljnimi načeli in pravili. Na podlagi člena 21(3) DSU so imele Skupnosti

obveznost, da obvestijo DSB o njihovih namerah glede izvajanja njegovih priporočil. Potrdil je, da naj bi Skupnosti popolnoma spoštovale mednarodne obveznosti na tem področju. Skupnosti so s tem, da predpisale ta režim, želele podpreti svoje proizvajalce banan in zadostiti svojim mednarodnim obveznostim, zlasti glede obveze na podlagi najbolj favoriziranega naroda iz sporazuma STO in glede držav AKP na podlagi Loméjske konvencije. Ti cilji so ostali nespremenjeni.

Skupnosti so začele postopek, ki bi jim moral omogočiti preučiti vse možnosti za spoštovanje njihovih obveznosti. Glede na notranji postopek odločanja v tej fazi ni bilo primerno predvideti rezultate postopka ali vnaprej soditi o njih. Skupnosti so želele pritegniti pozornost članov glede izjemne kompleksnosti te zadeve. Prizivni organ je priznal, da je bila zakonodajna naloga Skupnosti težka, saj so morale spoštovati zahteve Loméjske konvencije in istočasno postavljati enotni trg za banane. Zato bi morale imeti Skupnosti, ob tem da so morale postopati hitro, na voljo razumen rok, da bi pregledale vse možnosti, ki jim dopuščajo zadovoljiti njihove mednarodne obveznosti.“

³⁰ 7. januarja 1998 je ob zaključku arbitraže iz člena 21(3)(c) Dogovora o pravilih in postopkih za reševanje sporov (v nadaljevanju: DSU) razsodnik določil Skupnosti „razumno obdobje“ od 25. septembra 1997 do 1. januarja 1999 za izvajanje sklepa DSB z dne 25. septembra 1997 (dokument WT/DS27/15: Arbitraža na podlagi člena 21(3)(c) DSU, odločitev razsodnika z dne 7. januarja 1998, točka 1).

³¹ Ker so Združene države Amerike presodile, da Skupnost, s tem ko je sprejela režim iz 1999, ni popolnoma odstranila nezdružljivosti z obveznostmi iz GATT iz 1994 in iz Splošnega sporazuma o trgovini s storitvami (v nadaljevanju: GATS), navedenimi

v sklepu DSB z dne 25. septembra 1997, so 14. januarja 1999 v skladu s členom 22 DSU zaprosile DSB za dovoljenje za prekinitev tarifnih koncesij in drugih obveznosti na podlagi GATT iz 1994 za Skupnost in njene države članice. Združene države Amerike so menile, da znaša znesek te prekinitve 520 milijonov ameriških dolarjev (USD). Ker je Skupnost nasprotovala ravni prekinitve, ki so jo predlagale Združene države, je bila zadeva predložena v arbitražo po členu 22.6 DSU.

32 V teh okoliščinah so 9. aprila 1999 razsodniki določili raven izničenja ali zmanjšanja prednosti, ki so jo imele Združene države Amerike v zadevi Banane III na znesek 191,4 milijona dolarjev na leto (odločitev WT/DS27/ARB, v nadaljevanju: sklep razsodnikov z dne 9. aprila 1999). Zato so se razsodniki odločili, da je prekinitev uporabe tarifnih koncesij in povezanih obveznosti za Skupnost in njene države članice Združenih držav Amerike na podlagi GATT iz 1994 o trgovini letnega zneska v najvišji višini 191,4 milijona USD na leto združljiva s členom 22(4) DSU.

33 Poleg tega je 6. aprila 1999 v okviru vzporednega postopka na podlagi člena 21(5) DSU ugotovitveni svet, pri katerem se je pritožil Ekvador in zahteval, da Skupnost izvede priporočila DSB v zadevi Banane III, strankam v sporu predstavil svoje poročilo (poročilo WT/DS27/RW/ECU, v nadaljevanju: poročilo ugotovitvenega sveta z dne 6. aprila 1999). Na podlagi analize je ugotovitveni svet ugotovil, da režim iz leta 1999 v različnih točkah ni bil združljiv z določenimi določbami sporazumov STO. Natančneje je ugotovitveni svet sklenil:

- da omejitev 857.700 ton, ki je določena za uvoz tradicionalnih banan iz AKP v okviru režima iz leta 1999 „ni združljiva s členom XIII(1) in (2) GATT“;

- da deleži, določeni po državah, dodeljeni Ekvadorju in drugim dobaviteljem, ki imajo močan interes niso združljivi z določbami člena XIII(2) GATT;

- lahko se šteje, da količino 857.700 ton za tradicionalni izvoz AKP brez plačila dajatev, zahteva Loméjska konvencija, vendar, „ni razumno, da Evropske skupnosti ugotavljajo, da protokol št. 5 Loméjske konvencije zahteva skupno dodelitev za tradicionalne dobavitelje AKP“; da posledično uvoz brez plačila dajatev, ki prekorači najboljšo vrednost izvoza pred 1991 posamezne države AKP, ne zahteva protokol št. 5, ki je priloga k Loméjski konvenciji, in da, posledično, ker ne obstaja nobena druga zahteva iz Loméjske konvencije, ki se uporabi, te prekomerne količine niso zajete z odstopanjem za Lomé in je preferenčna pravica v njihovo korist torej nezdružljiva s členom I(1) GATT (poročilo WT/DS27/RW/ECU, točka 6.161).

³⁴ Glede GATS je ugotovitveni svet najprej ugotovil, da so v okviru režima iz leta 1999 „ekvadorski ponudniki storitve trgovine na debelo glede dodelitve dovoljenj dejansko obravnavani manj ugodno kot ponudniki enakih storitev Skupnosti ali AKP, kar je kršitev členov II in XVII GATS, in, drugič, da merila za pridobitev statusa „novi dobavitelj“ v okviru pregledanih postopkov licenc določajo za ekvadorske dobavitelje storitev dejansko manj ugodne konkurenčne pogoje od tistih, ki veljajo za skupnostne dobavitelje podobnih storitev, kar je kršitev člena XVII GATS“ (poročilo WT/DS27/RW/ECU, točka 6.163).

³⁵ Ker se Skupnost ni pritožila, je bilo to poročilo ugotovitvenega sveta sprejeto 6. maja 1999 (zapisnik srečanja DSB z dne 6. maja 1999, WT/DSB/M/61 z dne 30. junija 1999).

- 36 Ekvador je 8. novembra 1999 v skladu s členom 22 DSU zahteval dovoljenje za prekinitvev koncesij in drugih obveznosti iz sporazuma o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine (v nadaljevanju: TRIPS), iz GATS in iz GATT iz 1994 za Skupnost in njenih trinajst držav članic za znesek 450 milijonov USD.
- 37 Ker je Skupnost nasprotovala ravni prekinitve, ki jo je predlagal Ekvador, je bila zadeva 19. novembra 1999 predložena v arbitražo na podlagi člena 22.6 DSU.
- 38 Z odločbo z dne 24. marca 2000 so razsodniki določili raven izničenja ali zmanjšanja koristi, ki jo je utrpel Ekvador, na 201,6 milijona USD letno in dovolili tej državi, da prekini koncesije iz GATT iz 1994, GATT in iz GATS do tega zneska.
- 39 Združene države Amerike in Skupnost so 11. aprila 2001 sklenile dogovor o bananah, v katerem so „opredelile ukrepe za reševanje dolgotrajnega spora glede režima uvoza banan“ v Skupnost. Ta dogovor določa, da se Skupnost zavezuje, da „vzpostavi zgolj tarifni režim za uvoz banan najkasneje do 1. januarja 2006“. Ta dogovor opredeljuje ukrepe, za katere se je Skupnost zavezala, da jih bo sprejela v vmesnem obdobju, ki poteče 1. januarja 2006. Po drugi strani so se Združene države zavezale, da začasno prekinejo nalaganje povečanih dajatev, za katere so imele dovoljenje glede uvoza iz Skupnosti na podlagi sklepa razsodnikov z dne 9. aprila 1999 (dokument WT/DS27/58). Vendar so Združene države podrobneje v obvestilu DSB z dne 26. junija 2001 pojasnile, da ta dogovor „sam po sebi ni primerna rešitev, dosežena s skupnim sporazumom v skladu s členom [3(6) DSU] [in] poleg tega, upoštevajoč ukrepe, ki jih morajo vse stranke še sprejeti, bi bilo tudi prezgodaj, da bi umaknili to točko z dnevnega reda DSU“ (dokument WT/DS27/59 – G/C/W/270 z dne 2. julija 2001).

Postopek

- 40 Chiquita Brands International, Chiquita Banana Company in Chiquita Italia, tri družbe iz skupine družb Chiquita (v nadaljevanju: tožeča stranka), enega največjih svetovnih proizvajalcev in distributerjev banan, so v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje 25. januarja 2001 skupaj vložile to tožbo.
- 41 Tožeča stranka z dopisom z dne 29. junija 2001, to je potem ko je Komisija vložila odgovor na tožbo, naproša Sodišče prve stopnje, naj na podlagi ukrepov procesnega vodstva stranki pozove, naj:
- vložita stališča glede načela odgovornosti Skupnosti (obstoj nezakonitosti, škode in vzročne zveze med tema elementoma), da bi se vprašanje presoje natančnega zneska dodeljene škode pridržalo za zadnjo fazo postopka, in
 - pridržita predložitev dokazov glede višine škode za zadnjo fazo postopka.
- 42 Komisija se je z dopisom z dne 13. julija 2001 priključila temu predlogu in poudarila, da je nameravala ugovarjati tako dopustnosti kot utemeljenosti tožbe.
- 43 Sodišča prve stopnje je 25. septembra 2001 ob uporabi člena 64(1) Poslovnika odločilo, da pozove stranki, naj združita navedbe v repliki in dupliki glede dopustnosti tožbe in glede odgovornosti Skupnosti.

- 44 Na zahtevo Komisije je Sodišče prve stopnje z dopisom z dne 25. oktobra 2001 podrobneje določilo, da bo postopek razdeljen v dve fazi: „Sodišče bo najprej odločilo o dopustnosti tožbe glede na to, na kakšni podlagi je bila vložena s tožbo in njenimi prilogami, in, glede na odločitev, odločilo o odgovornosti v zvezi z vprašanjem obstoja zatrjevanega nezakonitega dejanja ali ravnanja tožene stranke.“ Tako s to sodbo Sodišče prve stopnje odloča o dopustnosti tožbe in o vprašanju obstoja nezakonitega akta ali ravnanja Komisije v tem primeru.
- 45 Komisija je z dopisom z dne 5. februarja 2003 zahtevala, naj se ta postopek prekine do izdaje sodbe Sodišča, s katero se bo končala zadeva Léon van Parys (C-377/02). Sodišče prve stopnje tej zahtevi ni ugodilo.
- 46 Ob uporabi člena 14 Poslovnika in na predlog petega senata je Sodišče prve stopnje po zaslišanju strank v skladu s členom 51 tega poslovnika odločilo, da zadevo odstopi v odločanje senatu v razširjeni sestavi.
- 47 Na podlagi poročila sodnika poročevalca je Sodišča prve stopnje (peti razširjeni senat) odločilo, da začne ustni postopek.
- 48 Stranke so podale ustne trditve in odgovorile na vprašanja, ki jim jih je zastavilo Sodišče prve stopnje na obravnavi 12. februarja 2004.

Predlogi strank

49 Tožeča stranka Sodišču prve stopnje predlaga, naj:

- Skupnosti naloži povrnitev škode, ki je posledica uporabe Uredbe št. 2362/98 za tožečo stranko, približno ocenjene na 564, 1 milijona EUR, skupaj z obrestmi po letni obrestni meri 8 %;
- Komisiji naloži plačilo stroškov.

50 Komisija Sodišču prve stopnje predlaga, naj:

- zavrže kot nedopustno ali, podredno, kot neutemeljeno;
- tožeči stranki naloži plačilo stroškov.

Dopustnost

1. Navedbe strank

51 Komisija, ne da bi uveljavljala ugovor nedopustnosti iz člena 114 Poslovnika, meni, da je tožba nedopustna. Komisija zatrjuje, da tožba ni v skladu s členom 44(1)(c) in (e) Poslovnika, na podlagi katerega tožba vsebuje, zlasti „predmet postopka in kratek povzetek tožbenih razlogov“ ter „dokazne predloge“.

- 52 V bistvu trdi, da tožba ni zadostila zahtevam Poslovnika, po katerih mora tožba glede povračila škode, ki jo je povzročila institucija Skupnosti, vsebovati elemente, ki dopustijo opredeliti ravnanje, ki ga tožeča stranka očita instituciji, razloge, zaradi katerih meni, da obstaja vzročna zveza med ravnanjem in škodo, katero misli, da jo je utrpela, ter naravo in obseg te škode (sodba Sodišča prve stopnje z dne 10. julija 1990 v zadevi Automec proti Komisiji, T-64/89, Recueil, str. II-367, točka 73). Ta nepravilnost bi bila toliko hujša, ker tožeča stranka zahteva plačilo izgubljenega dobička, torej škodo, ki je po naravi podvržena posebno strogim dokaznim zahtevam (sodbi Sodišča z dne 14. julija 1967 v združenih zadevah Kampffmeyer in drugi proti Komisiji EGS, 5/66, 7/66 in od 13/66 do 24/66, Recueil, str. 317, in z dne 14. maja 1975 v zadevi CNTA proti Komisiji, 74/74, Recueil, str. 533). Meni, da tožeča stranka zahteva zelo veliko vsoto, vendar za njeno utemeljitev navaja le nekaj kratkih pojasnil. Vsota 543,6 milijona EUR izgubljenega dobička naj bi bila utemeljena z razliko med dejansko izvedeno prodajo tožeče stranke in tisto, ki bi jo lahko ustvarila brez Uredbe št. 2362/98.
- 53 Komisija poleg tega meni, da tožeča stranka celo ni ponudila začetka dokaza za škodo, na katero se sklicuje. Glede tega naj bi se okoliščine te tožbe razlikovale od tistih v zadevi v sodbi Sodišča prve stopnje z dne 1. februarja 2001 v zadevi T. Port proti Komisiji (T-1/99, Recueil, str. II-465), v kateri je tožeča stranka vsaj sporočila določene številčne podatke glede cen uvoznih certifikatov, ki jih je pridobila, in bančne obresti, ki jih je bila morala plačati.
- 54 Glede tega je Komisija opomnila, da mora biti, kot je bilo presojeno v točki 37 zgoraj navedene sodbe T. Port proti Komisiji, tožba „dovolj jasna in natančna, da dopušča toženi stranki, da pripravi obrambo, in Sodišču prve stopnje, da odloči o tožbi, glede na okoliščine primera, brez drugih informacij v utemeljitev“. Poleg tega bi se moral po členu 44(1)(e) in po členu 48(1) Poslovnika k tožbi priložiti vsak dokazni predlog, ki podpira zahtevo.

- 55 V obravnavanem primeru naj tožba ne bi vsebovala nobenega dokaza glede obstoja in vzroka zatrjevana škoda, čeprav tožeča stranka v točki 146 tožbe predlaga predložitev bolj izčrpnih informacij „v zadnji fazi tega postopka“. Ker iz te izjave implicitno izhaja, da ima tožeča stranka že zadevne dokaze, ne bi mogel noben veljaven razlog utemeljiti zamude pri njihovi predložitvi v smislu člena 48(1) Poslovnika.
- 56 Komisija meni, da so te praznine toliko bolj očitne, ker je tožeča stranka vodilno svetovno podjetje v proizvodnji in distribuciji banan in ima na voljo zadostna sredstva. Zatrjevana škoda naj bi že bila navajana v utemeljitev tožbe, ki so jo vložile Združene države Amerike pred organi STO, v okviru katere naj bi tožeča stranka, ne da bi bila stranka v tem postopku, že predložila več podatkov kot v okviru te tožbe.
- 57 Komisija navaja, da tožeča stranka ne more odpraviti nepravilnosti iz te tožbe, sklicujoč se na odločitve STO, torej sklep arbitraže z dne 9. aprila 1999 in poročila ugotovitvenega sveta z dne 6. aprila 1999. Ne glede na to, da niso zavezujoče, naj te odločitve ne bi bile upoštevne glede pravilnosti tožbe.
- 58 Tožeča stranka meni, da je tožba dopustna. Po njenem mnenju ustreza merilom iz zgoraj navedenih sodb Automec proti Komisiji, točka 73, in T. Port proti Komisiji, točka 37.
- 59 Prvič, tožeča stranka navaja, da je jasno opredelila oba vidika ravnanja, povezanega z Uredbo št. 2362/98, na nezakonitost katere se sklicuje. Po eni strani na bi šlo za sistem dodelitve uvoznih certifikatov za banane in po drugi strani za razdelitev tarifnih kvot v nacionalne kvote za latinskoameriške banane.

- 60 Drugič, tožeča stranka opozarja, da je v tožbi prav tako navedla vzročno zvezo med to nezakonitostjo in nastalo škodo.
- 61 Tretjič, tožeča stranka opozarja, da je v točki 155 tožbe navedla različne bistvene postavke škode, katere povrnitev zahteva. Za obdobje od 1. januarja 1999 do 31. decembra 2000 gre za izgubljeni dobiček v višini 543,6 milijona EUR in nepovratne stroške v višini 20,5 milijona EUR.
- 62 Poleg tega tožeča stranka zavrača trditev Komisije, ki zahteva, naj za zahtevke za povračilo izgubljenega dobička veljajo strožja merila glede dopustnosti od tistih, ki so navedena zgoraj.
- 63 Upoštevajoč veliko število sporov glede skupne ureditve trga za banane, naj Komisija ne bi mogla trditi, da ni bila sposobna razumeti pojasnil iz tožbe glede zatrjevane škode.

2. Presoja Sodišča prve stopnje

Skladnost tožbe s členom 44(1)(c) Poslovnika

- 64 Na podlagi člena 44(1)(c) Poslovnika mora vsaka tožbena vloga vsebovati predmet postopka in kratek povzetek tožbenih razlogov. Ta podatek mora biti dovolj jasen in natančen, da omogoči toženi stranki pripravo obrambe in Sodišču prve stopnje, da

odloči o tožbi, glede na okoliščine primera, brez drugih podatkov v utemeljitev. Da zagotovi pravno varnost in ustrezen potek sodnih postopkov, morajo, da je tožba dopustna, bistveni elementi glede dejstev in prava, na katerih ta temelji, izhajati vsaj na kratko, vendar dosledno in razumljivo, iz besedila same tožbene vloge (sklep Sodišča prve stopnje z dne 28. aprila 1993 v zadevi De Hoe proti Komisiji, T-85/92, Recueil, str. II-523, točka 20, in sodba Sodišča prve stopnje z dne 29. januarja 1998 v zadevi Dubois et Fils proti Svetu in Komisiji, T-113/96, Recueil, str. II-125, točka 29).

- 65 Da bi zadostila tem zahtevam, mora tožba za povrnitev škode, ki naj bi jo domnevno povzročila institucija Skupnosti, vsebovati elemente, ki dopuščajo opredeliti ravnanje, ki ga tožeča stranka očita instituciji, razloge, zaradi katerih meni, da obstaja vzročna zveza med ravnanjem in škodo, ki naj bi jo utrpela, ter naravo in obseg te škode (zgoraj navedena sodba Dubois et Fils proti Svetu in Komisiji, točka 30, in sodba Sodišča prve stopnje z dne 2. julija 2003 v zadevi Hameico Stuttgart in drugi proti Svetu in Komisiji, T-99/98, Recueil, str. II-2195, točka 26).
- 66 Po drugi strani pa, če odškodninski zahtevek za kakršno koli odškodnino nima zahtevane jasnosti, ga je treba šteti za nedopustnega (sodba Sodišča z dne 2. decembra 1971 v zadevi Zuckerfabrik Schoeppenstedt proti Svetu, 5/71, Recueil, str. 975, točka 9; zgoraj navedena sodba Automec proti Komisiji, točka 73, in sodba Sodišča prve stopnje v združenih zadevah Camar in Tico proti Komisiji in Svetu, T-79/96, T-260/97 in T-117/98, Recueil, str. II-2193, točka 181).
- 67 V tem primeru je tožena stranka v točkah od 142 do 154 tožbene vloge predstavila naravo različnih postavk škode, za katere zahteva odškodnino, in metodologijo, ki jo je uporabila za določitev njenega zneska. Dovolj podrobno je določila okoliščine, na katerih temelji dejanskost in gotovost zatrjevane škode ter njen obseg.

68 Glede dejanskosti in gotovosti škode je tožeča stranka opomnila, da je režim iz leta 1999 močno vplival na njeno dejavnost in rezultate. Zatrjuje zlasti, da se ta škoda očitno odraža v njeni kapitalizaciji, ki se je od sprejetja režima iz leta 1993 zmanjšala za več kot 96 %. Za leti 1999 in 2000 je tožeča stranka zatrjevala, da se je njena kapitalizacija zmanjšala s 625 na 79,2 milijona USD, torej za 87 %. Ker je Chiquita Brands International Inc. družba, ki kotira na borzi, so ti podatki informacije javnega značaja, ki se hitro širijo, zlasti v tisku.

69 Glede obsega te škode in določitve velikosti odškodnine je tožeča stranka ločila med izgubljenim dobičkom in stroški, ki jih je imela. Glede izgubljenega dobička se je tožeča stranka sklicevala na metodo, ki so jo upoštevali rabsodniki STO pri določitvi velikosti škode, ki so jo utrpeli Združene države Amerike in Ekvador zaradi nezdržljivosti režima iz 1993 s pravili STO, nezdržljivosti, ki velja tudi za režim iz leta 1999. Glede na te elemente in na promet v letih 1999 in 2000 je tožeča stranka izvedla izračun, da bi ugotovila promet, ki bi ga morala ustvariti, če ne bi bilo nezdržljivosti režima iz leta 1999 s pravom STO. Zatrjuje, da je ta izgubljeni dobiček enak razliki med dobičkom, ki bi ga morala imeti glede na ta hipotetični promet, in dobičkom, dejansko ustvarjenim v letih 1999 in 2000. Tožeča stranka na podlagi tega izračuna izgubljeni dobiček ocenjuje na 543,6 milijona EUR. Glede t. i. izrednih stroškov je tožeča stranka navedla, da gre za stroške zaradi zmanjšanja osebja v letu 1999, zaradi prevelikih transportnih kapacitet leta 1999 in leta 2000 ter zaradi sodnih stroškov. Tožeča stranka meni, da ti stroški znašajo 20,5 milijona EUR.

70 Taka predstavitev narave in obsega zatrjevane škode, na katero se sklicuje tožeča stranka v tožbi, zadosti določbam iz člena 44(1)(c) Poslovnika. Komisiji namreč omogoča, da se brani, in Sodišču prve stopnje, da izvaja nadzor.

Skladnost tožbe s členom 44(1)(e) Poslovnika

- 71 Iz besedila člena 44(1)(e) Poslovnika oziroma natančneje iz izraza „če bo treba“ izhaja, da tožbena vloga ne vsebuje nujno dokaznih predlogov. Edina sankcija glede dokaznih predlogov je zavrženje teh zaradi zamude, če so vloženi prvič in brez utemeljitev v fazi replike ali duplike (člen 48(1) Poslovnika).
- 72 V skladu s členom 43(4) Poslovnika se k „vsaki vlogi priloži listine, na katere se vloga sklicuje, skupaj s seznamom, v katerem so našteté“. Iz sodne prakse izhaja, da nespoštovanje te obveznosti lahko povzroči nedopustnost tožbe, če gre za oviranje drugih strank pri pripravi njihovih trditev (sodba Sodišča prve stopnje z dne 5. marca 2003 v zadevi Ineichen proti Komisiji, T-293/01, Recueil FP, str. I-A-83 in II-441, točka 29 in naslednje).
- 73 V tem primeru lahko ugotovimo, da je Komisija vložila zelo podroben odgovor na tožbo, zato lahko štejemo, da je neobstoj listin v tožbi ni oviral.
- 74 Kritika Komisije glede dokazov za obstoj škode se nanaša torej na presojo utemeljenosti v zvezi s sporom in ne na njegovo dopustnost (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Hameico Stuttgart in drugi proti Svetu in Komisiji, točka 32).

75 Zato je tožba dopustna.

Utemeljenost

- 76 Iz ustaljene sodne prakse izhaja, da je nepogodbena odgovornost Skupnosti iz člena 288(2) ES podrejena izpolnitvi vseh pogojev, torej nezakonnosti ravnanja, ki se ga očita institucijam, dejanskosti škode in obstoju vzročne zveze med očitanim ravnanjem in navedeno škodo (sodba Sodišča z dne 29. septembra 1982 v zadevi Oleifici Mediterranei proti EGS, 26/81, Recueil, str. 3057, točka 16; sodbe Sodišča prve stopnje z dne 11. julija 1996 v zadevi International Procurement Services proti Komisiji, T-175/94, Recueil, str. II-729, točka 44; z dne 16. oktobra 1996 v zadevi Efisol proti Komisiji, T-336/94, Recueil, str. II-1343, točka 30, in z dne 11. julija 1997 v zadevi Oleifici Italiani proti Komisiji, T-267/94, Recueil, str. II-1239, točka 20). Kadar eden izmed teh pogojev ni izpolnjen, je treba tožbo v celoti zavrnila, ne da bi bilo treba obravnavati druge pogoje za to odgovornost (sodba Sodišča z dne 15. septembra 1994 v zadevi KYDEP proti Svetu in Komisiji, C-146/91, Recueil, str. I-4199, točki 19 in 81; sodba Sodišča prve stopnje z dne 20. februarja 2002 v zadevi Förde-Reederei proti Svetu in Komisiji, T-170/00, Recueil, str. II-515, točka 37).
- 77 V tem primeru je treba preučiti odškodninske zahtevke glede prvega pogoja, torej glede nezakonnega ravnanja. Glede tega pogoja sodna praksa zahteva obstoj dovolj resne kršitve pravnega pravila, ki posameznikom daje pravice (sodba Sodišča z dne 4. julija 2000 v zadevi Bergaderm in Goupil proti Komisiji, C-352/98 P, Recueil, str. I-5291, točka 42). Glede pogoja, da mora biti kršitev dovolj resna, je odločilno merilo, na podlagi katerega je mogoče ugotoviti, ali je ta pogoj izpolnjen, to, ali je zadevna institucija Skupnosti očitno in grobo kršila meje odločanja po prostem preudarku. Če ima ta institucija na voljo samo zmanjšano polje prostega preudarka ali pa ga sploh nima, lahko že kršitev prava Skupnosti zadostuje za obstoj dovolj resne kršitve (sodba Sodišča prve stopnje z dne 12. julija 2001 v združenih zadevah

Comafrica in Dole Fresh Fruit Europe proti Komisiji, T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 in T-225/99, Recueil str. II-1975, točka 134; sodba Sodišča prve stopnje z dne 10. februarja 2004 v združenih zadevah Afrikanische Frucht-Compagnie proti Svetu in Komisiji, T-64/01 in T-65/01, Recueil, str. II-521, točka 71).

1. *Kratek povzetek tožbenih razlogov*

- 78 Tožeča stranka zatrjuje, da je Komisija s tem, ko je sprejela in ohranila v veljavi določbe Uredbe št. 2362/98 glede uvoznih dovoljenj in razdelitev tarifnih kvot med določene države Latinske Amerike, storila resne kršitve pravnih pravil, ki varujejo posameznike ali jim podeljujejo pravice, v zvezi s katerimi je Skupnost odgovorna na podlagi člena 235 ES.
- 79 Glede podeljevanja uvoznih dovoljenj za banane s poreklom iz tretjih držav tožeča stranka zatrjuje, da je režim iz leta 1993 vpeljal mehanizem, namenjen oslabiti konkurenčni položaj velikih podjetij, ki so kot ona vertikalno integrirana in specializirana za trženje banan iz Latinske Amerike. Režim iz leta 1993 naj bi dodelil ta dovoljenja določenim uvoznikom, katerih dejavnost ni bila uvoz banan iz tretjih držav. Trgovci banan iz Skupnosti ali AKP bi morali tako imeti 30 % dovoljenj, namenjenih za uvoz banan iz tretjih držav. Enako bi morale zorilnice prejeti določeno količino teh dovoljenj. Zato naj bi režim iz leta 1993 spodbudil uvoznike banan iz tretjih držav, da bi kupovali dovoljenja od zorilnic in od trgovcev banan iz AKP in Skupnosti. Uvozniki banan iz tretjih držav bi morali prenesti del svojih virov konkurentom, vrednost teh dovoljenj je bila približno 200 EUR na tono banan. Poleg tega bi ta mehanizem dovolil nekaterim uvoznikom, ki so se specializirali za trgovanje banan iz AKP, da neposredno uvozijo banane iz Latinske Amerike in da postanejo neposredni konkurenti tožeči stranki.

80 Spremembe, ki jih je uvedel režim iz leta 1999, naj bi ta položaj poslabšale. Tožeča stranka navaja, da Uredba št. 2362/98 ni več pridržala 30 % dovoljenj za uvoznike banan iz AKP ali Skupnosti, ampak je delovala po t. i. sistemu „skupnega lonca“. Na podlagi tega sistema so bila uvozna dovoljenja za tarifne kvote držav AKP in tretjih držav vodena skupno. Dovoljenja so bila dodeljena izvajalcem za količine banan, ki so bile dejansko uvožene v okviru režima iz leta 1993 (obdobje med letoma 1994 in 1996, t. i. „referenčno obdobje“), ne glede na njihov izvor. Poleg dejstva, da temelji na referenčnem obdobju, zaznamovanem z nezakonitostmi, imenovanimi v sklepu DSB z dne 25. septembra 1997, je bila praktična posledica tega sistema to, da je naraslo število prošelj za uvozna dovoljenja za tretje države uvoznikov, ki so tradicionalno specializirani za trženje banan iz AKP ali Skupnosti. Posledično naj bi tožeča stranka lahko uvozila manjšo količino banan od referenčne količine, za katero se lahko poteguje glede na količinski obseg njenega prejšnjega uvoza.

81 Tožeča stranka glede razdelitve tarifne kvote v nacionalne podkvote poudarja, da je Panama najpomembnejši vir njenega uvoza banan. Navaja, da je režim iz leta 1993 pridržal 49,40 % tarifnih kvot tretjih držav za podpisnike sporazuma, sklenjenega 28. in 29. marca 1994 med Skupnostjo in Republiko Kolumbijo, Republiko Kostariko, Republiko Nikaragvo in Bolivarsko republiko Venezuelo (v nadaljevanju: okvirni sporazum), katerega Panama ni podpisala. Potem ko je bila v sklepu DSB z dne 25. septembra 1997 ugotovljena neskladnost te porazdelitve s členom XIII GATT iz 1994, bi režim iz leta 1999 spremenil porazdelitev tarifne kvote v nacionalne podkvote. Delež Paname bi moral biti torej določen na 15,76 %. Tožeča stranka navaja, da ta dodelitev po državi ni pravična. Prav tako naj bi bila arbitrarna, ker bi Kolumbija in Kostarika imeli višji delež, kot je obseg trgovine, katerega bi lahko zahtevali v primeru neobstoja trgovinskih količinskih omejitev. Kakršen koli je že bil povod za to porazdelitev med državami, tožeča stranka poudarja, da ona ostaja pri trgovini, ustvarjeni v okviru režima iz leta 1993. Torej, kot je bilo ugotovljeno s poročilom ugotovitvenega sveta z dne 6. aprila 1999, bi bila posledica izbire tega referenčnega obdobja nadaljevanje diskriminacij iz režima iz leta 1993, ki so bile ugotovljene s sklepom DSB z dne 25. septembra 1997.

- 82 Tožeča stranka z namenom prikazati nezakonitost ravnanja Komisije navaja štiri tožbene razloge, ki so povzeti v nadaljevanju. Pri prvem gre za kršitev pravil STO. Drugi se nanaša na kršitev pooblastila, ki ga je Svet zaupal Komisiji za izvedbo Uredbe št. 1637/98. Tretji tožbeni razlog se nanaša na kršitev splošnih pravnih načel prava Skupnosti. Pri četrtem tožbenem razlogu gre za kršitev načel dobre vere in zaupanja v mednarodno pravo.

2. Prvi tožbeni razlog: kršitev pravil STO

Razlaga sodne prakse Nakajima

Navedbe strank

- 83 Tožeča stranka zatrjuje, da Uredba št. 2362/98 ni združljiva s pravili STO, pri čemer je bila ta nezdružljivost ugotovljena v poročilu ugotovitvenega sveta z dne 6. aprila 1999. Izjavlja, da se s tem tožbenim razlogom ne želi neposredno sklicevati na kršitev prava STO. To nima neposrednega učinka, zato bi bila tožba zaradi nepogodbene odgovornosti na podlagi prava STO obsojena na neuspeh (sodbe Sodišča prve stopnje z dne 20. marca 2001 v zadevi Bocchi Food Trade International proti Komisiji, T-30/99, Recueil, str. II-943, točka 56; v zadevi Cordis proti Komisiji, T-18/99, Recueil, str. II-913, točka 51, in T. Port proti Komisiji, T-52/99, Recueil, str. II-981, točka 51).
- 84 Tožeča stranka natančneje navaja, da ta tožbeni razlog temelji na ustaljeni sodni praksi, po kateri lahko sodišče Skupnosti nadzira zakonitost akta sekundarnega prava glede na pravila STO, med katerimi je GATT, če „je Skupnost nameravala izvršiti določeno obveznost v okviru STO ali če se akt Skupnosti izrecno sklicuje na

določene določbe sporazumov STO“ (sodba Sodišča z dne 23. novembra 1999 v zadevi Portugalska proti Svetu, C-149/96, Recueil, str. I-8395, točka 49; glej tudi sodbi Sodišča z dne 12. novembra 1998 v zadevi Italija proti Svetu, C-352/96, Recueil, str. I-6937, v nadaljevanju: Italija proti Svetu (Riž), točka 19, in z dne 5. oktobra 1994 v zadevi Nemčija proti Svetu, C-280/93, Recueil, str. I-4973, v nadaljevanju: Nemčija proti Svetu (Banane), točka 111). Izvor tega načela je sodba Sodišča z dne 7. maja 1991 v zadevi Nakajima proti Svetu (C-69/89, Recueil, str. I-2069, v nadaljevanju: sodba Nakajima).

- 85 Z namenom razložiti načelo iz sodbe Nakajima, kot sta ga je kasneje izvajala Sodišče in Sodišče prve stopnje (v nadaljevanju: sodna praksa Nakajima), je tožeča stranka drugo za drugim preučila razlog obstoja, pogoje uporabe in tudi primernost zgoraj navedene sodbe Portugalska proti Svetu.
- 86 Prvič, glede razloga obstoja sodne prakse Nakajima tožeča stranka trdi, da je ideja v ozadju dovoliti sodni nadzor pravil STO, če je zakonodajni organ Skupnosti odločil izvršiti obveznosti iz teh pravil, katerih pomanjkanje neposrednega učinka zato izgubi vso svojo upoštevnost. Sodišče Skupnosti naj ne bi nadzorovalo združljivosti aktov Skupnosti s pravili STO, temveč naj bi jih presoјalo glede na temeljno odločitev izvajanja obveznosti, ki izhaja iz pravil STO. Tožeča stranka poudarja, da v bistvu „v teh predpostavkah možnost sklicevanja na določbe GATT ne temelji na njihovih neposrednih učinkih, ampak na obstoju akta Skupnosti za uporabo teh predpisov ali v vsakem primeru izraženi volji, da se jih uporabi“ (sklepní predlogi generalnega pravobranilca M. Tesaura k sodbi Sodišča z dne 16. junija 1998 v zadevi Hermès, C-53/96, Recueil, str. I-3603, I-3606, opomba 45).
- 87 Tožeča stranka poleg tega meni, da je treba sodno prakso Nakajima umestiti v splošni okvir neposrednega učinka mednarodnih sporazumov v pravnem redu Skupnosti, učinka, ki ga GATT in sporazumi STO nimajo (sodbi Sodišča z dne 12. decembra 1972 v združenih zadevah International Fruit Company in drugi, od 21/72 do 24/72, Recueil, str. 1219, in zgoraj navedena sodba Portugalska proti Svetu).

- 88 Ta položaj naj ne bi izključeval vseh sodnih nadzorov združljivosti aktov Skupnosti s pravili GATT in sporazumi STO. Sodna praksa Nakajima naj bi, nasprotno, dopustila zagotovitev ozko omejenega sodnega nadzora, vendar bistvenega za zaščito temeljne pravice do učinkovitega sodnega varstva (sklepni predlogi generalnega pravobranilca M. Jacobsa k sodbi Sodišča z dne 9. oktobra 2001 v zadevi Nizozemska proti Parlamentu in Svetu, C-377/98, Recueil, str. I-7079, I-7084, v nadaljevanju: Biotehnologije).
- 89 Drugič, glede pogojev uporabe sodne prakse Nakajima tožeča stranka trdi, da gre za dva pogoja za njeno uporabo: prvič, namen Skupnosti, da se uskladi z („intention to comply“), in, drugič, „posebna obveznost“ iz sporazumov STO.
- 90 Tožeča stranka razlaga prvi pogoj tako, da če je imela Skupnost namen uskladiti se s pravili STO, razlogi, zaradi katerih je Sodišče zavrnilo neposredni učinek sporazumov STO, niso več upoštevni. Skupnost ne bi nikoli mogla biti prisiljena k uporabi prava STO proti svoji volji; sodna praksa Nakajima pa tega načela nikakor ne omaja.
- 91 Obveznost prava STO, s katero se je hotela Skupnost uskladiti, bi morala prav tako predstavljati „posebno obveznost“; ta obveznost bi morala biti „dovolj jasna in natančna“, da jo lahko sodišče uporabi.
- 92 Na podlagi zgoraj navedenih elementov tožeča stranka izpodbija štiri konkurenčne razlage, katerih namen je omejitev pogojev uporabe sodne prakse Nakajima.

- 93 Prvič, pravno napačno bi bilo omejiti uporabo sodne prakse Nakajima le na okoliščine, v katerih se akt Skupnosti sklicuje izrecno na posebno določbo GATT ali na sporazume STO. Tožeča stranka v bistvu meni, da taka razlaga enači okoliščine sodbe Nakajima s tistimi iz sodbe Sodišča z dne 22. junija 1989 v zadevi Fediol proti Komisiji (70/87, Recueil, str. 1781), ki dejansko zadeva predpostavko izrecnega sklicevanja na določbe GATT ali sporazume STO. Pogoj za uporabo sodne prakse Nakajima naj bi bil „namen izvršiti posebno obveznost“ na podlagi GATT ali sporazumov STO. V tem pogledu tožeča stranka navaja, da se v sodbi Nakajima zadevni akt Skupnosti ne sklicuje na posebno določbo GATT.
- 94 Seveda bi sodna praksa včasih navajala skupaj sodbi Nakajima in zgoraj navedeno sodbo Fediol proti Komisiji, sklicujoč se na pravilo, po katerem sodnik lahko nadzoruje zakonitost akta Skupnosti glede na določbe GATT in sporazume STO kljub neobstoju neposrednega učinka. Vendar ostaja dejstvo, da ti sodbi zadevata različna in ločena pogoja za uporabo tega pravila (sklepni predlogi generalnega pravobranilca M. Saggia k zgoraj navedeni sodbi Portugalska proti Svetu, Recueil, str. I-8397, opomba 20).
- 95 Tožeča stranka dodaja, da bi bila ideja, po kateri bi bila uporaba sodne prakse Nakajima lahko pogojevana z obstojem določenega sklicevanja na določbe GATT ali sporazume STO, nesmiselna. Sodni nadzor namreč ne bi smel biti odvisen od formalnega pogoja, prepuščenega volji avtorja zadevnega akta. Tak pogoj ne bi bil združljiv s pravno državo.
- 96 Drugič, bilo bi napačno, da bi v pravu omejili uporabo sodne prakse Nakajima na primere, v katerih je obveznost, ki izhaja iz GATT, ali iz sporazumov STO določena kot pozitivno ravnanje.

- 97 Najprej, tak pogoj bi bil umeten, ker bi bila vsaka obveznost pozitivnega ravnanja izražena v obliki prepovedi, kot sta načeli enakega obravnavanja in prepovedi diskriminacije. Dalje, tožeča stranka poudarja, da členi II(1) in XVII GATS ter člen XIII GATT iz 1994, ki so v tem primeru upoštevni, vsi vsebujejo pozitivne obveznosti. Končno, takšno omejitev naj bi izpodbijala sodba Nakajima glede združljivosti protidampinške zakonodaje Skupnosti s členom 1 Sporazuma za izvajanje člena VI GATT, ki je bil v imenu Skupnosti potrjen s sklepom Sveta 80/271/EGS z dne 10. decembra 1979 o sklepanju multilateralnih sporazumov, ki izhajajo iz tržnih pogajanj od 1973 do 1979 (UL L 71, str. 1, v nadaljevanju: Protidampinški zakonik iz leta 1979). Ta predpis naj bi vseboval negativno obveznost, ki bi pogodbenim strankam prepovedovala nalaganje protidampinških dajatev, ne da bi spoštovale pravila Protidampinškega zakonika iz leta 1979.
- 98 Tretjič, v pravu bi bilo napačno omejiti uporabo sodne prakse Nakajima na primere, v katerih bi bila obveznost, ki izhaja iz GATT ali sporazumov STO, vnesena ali prenesena v zadevni akt Skupnosti. Tožeča stranka poudarja, da taka razlaga ne temelji na nobeni odločbi Sodišča ali Sodišča prve stopnje. Priznava, da je bil v povezavi s protidampinškimi zadevami Protidampinški zakonik iz leta 1979 prenesen v pravo Skupnosti. Vendar ugovarja, da ta element dopušča, da se sprejme splošni predlog, po katerem se sodna praksa Nakajima uporabi le, če je določba iz GATT ali iz sporazumov STO prenesena v zadevni akt Skupnosti. Temu predlogu nasprotuje sodba Italija proti Svetu (Riž), v kateri je Sodišče uporabilo sodno prakso Nakajima, čeprav Skupnost člena XXIV(6) GATT ni prenesla v pravo Skupnosti.
- 99 Četrtrič, v pravu bi bilo napačno omejiti uporabo sodne prakse Nakajima zgolj na primere, ko je skladnost s pravili iz GATT ali iz sporazumov STO edini cilj, ki ga želi zadevni akt Skupnosti doseči. Ker so te okoliščine izjemno redke, tožeča stranka meni, da bi takšna razlaga odvzela pomen sodni praksi Nakajima. Meni, da se ta

uporablja tudi, če ima zadevni akt več nasprotujočih si ciljev, edina omejitev, naložena sodišču, pa je, da ne poruši ravnotežja, ki ga je ustvaril zakonodajalec.

100 Petič tožeča stranka trdi, da na njeno razlago sodne prakse Nakajima zgoraj navedena sodba Portugalska proti Svetu ne vpliva. V tej sodbi naj bi Sodišče zavrnilo trditev neposrednega učinka sporazumov STO zaradi razlogov sodne politike. Sodišče naj bi zavzelo stališče, da bi priznanje take trditve enostransko okrnilo „polje proste presoje“ Skupnosti v okviru STO, čeprav nobena druga pogodbeno stranka ni podpisala vzajemne obveze proti Skupnosti.

101 Tožeča stranka v bistvu meni, da bi sodna praksa Nakajima izgubila svoje bistvo, če bi zanjo veljal pogoj vzajemnosti, ki ga je ustvarila zgoraj navedena sodba Portugalska proti Svetu. Opozarja, da upravičenost obstoja sodne prakse Nakajima stremi ravno k dejstvu, da se v svoji opredelitvi nanaša le na predpostavke, v katerih Skupnost nima nobenega „polja proste presoje“, ker se je odločila, da izvede norme iz GATT ali iz sporazumov STO.

102 Tožeča stranka meni, da ni razloga za strah, da takšna razlaga povzroča plazove tožb vsakič, ko se Skupnost ne uskladi popolnoma s sklepom DSB STO, saj so te tožbe pogojevane s tem, da se je Skupnost jasno odločila, da izvede obveznost na podlagi sporazumov STO. Okoliščine, v katerih bi sodišče Skupnosti lahko uporabilo sodno prakso Nakajima, naj bi bile torej omejene. V praksi bi zadevale le predpostavke, v katerih je Svet jasno odločil, da izvede sporno odločitev organov STO, vendar se izvajanje te odločitve v pravnem redu Skupnosti pokaže nasprotno ciljem Sveta.

- 103 Tožeča stranka glede tega vztraja pri okoliščinah, ki to zadevo razlikujejo od spora „Govedina s hormoni“ (poročilo prizivnega organa z dne 16. januarja 1998, WT/DS26/AB/R WT/DS48/AB/R, ki ga je 13. februarja 1998 sprejel DSB), predloženega STO. V tem sporu naj bi se Skupnost jasno odločila, da ne bo spremenila svoje zakonodaje, da bi se uskladila z odločitvami, sprejetimi v postopku urejanja sporov STO. Ker ni bilo rešitve glede odškodnine, naj bi se Skupnost torej odločila, da bo predmet povračilnih ukrepov stranke, ki je zmagala, torej Združenih držav Amerike. V tej zadevi se Skupnost ni odločila, da ohrani v veljavi vidike skupne ureditve trgov za banane, ki so bili proglašeni za nezdržljive z njenimi obveznostmi iz sporazumov STO. Nasprotno, jasno je pokazala, da se je nameravala uskladiti z odločitvami, ki so jih sprejeli organi za reševanje sporov STO.
- 104 Komisija zavrača tako razlago sodbe Nakajima. Opozarja, da je kljub monistični naravi pravnega reda Skupnosti sodna praksa stalno zavračala tezo neposrednega učinka sporazumov STO (zgoraj navedeni sodbi International Fruit Company in drugi in Portugalska proti Svetu). Poročilo DSB se ne bi smelo obravnavati z namenom preveriti, ali je norma Skupnosti skladna s pravilom STO, razen če je imela obveznost, ki je bila podlaga tega pravila, neposredni učinek (sodba Soidšča z dne 14. oktobra 1999 v zadevi Atlanta proti Evropski skupnosti, C-104/97 P, Recueil str. I-6983, točka 20).
- 105 Komisija prav tako izpodbija razlago pogojev uporabe sodne prakse Nakajima, ki jih navaja tožeča stranka.
- 106 V nasprotju s tem, kar trdi tožeča stranka, naj prvi izmed teh pogojev ne bi bil namen „uskladiti se“ („to comply“) ampak namen „izvajati“ („to implement“) neko določeno obveznost (zgoraj navedena sodba Portugalska proti Svetu, točka 49). Ti izrazi niso enakovredni: „uskladiti se“ ima veliko širši pomen kot „izvajati“. Pogosto

se zgodi, da ima država ali Skupnost namen uskladiti se z določenimi obveznostmi, ne da bi jih izvajala.

- ¹⁰⁷ Komisija izpodbija razlago drugega pogoja glede zahteve „določene obveznosti“. „Določena“ obveznost je nasprotje „splošni“ obveznosti.
- ¹⁰⁸ Komisija meni, da so zaradi restriktivnosti teh pogojev primeri uporabe sodne prakse Nakajima redki. Ti primeri bi najprej zadevali tožbe zoper protidampinške uredbe (sodba Sodišča z dne 10. marca 1992 v zadevi NMB proti Komisiji, C-188/88, Recueil, str. I-1689; sodbe Sodišča prve stopnje z dne 2. maja 1995 v združenih zadevah NTN Corporation in Koyo Seiko proti Svetu, T-163/94 in T-165/94, Recueil, str. II-1381; z dne 5. junija 1996 v zadevi NMB France in drugi proti Komisiji, T-162/94, Recueil, str. II-427, in z dne 15. decembra 1999 v združenih zadevah Petrotub in Republica proti Svetu, T-33/98 in T-34/98, Recueil, str. II-3837, točka 105). Edini primer uporabe sodne prakse Nakajima zunaj protidampinškega področja naj bi bila sodba Italija proti Svetu (Riž). Vsi drugi poskusi uporabe sodne prakse Nakajima naj ne bi bili uspešni (sodba Sodišča z dne 13. decembra 2001 v zadevi Kloosterboer Rotterdam, C-317/99, Recueil, str. I-9863, sodba Nemčija proti Svetu (Banane) in zgoraj navedena sodba Portugalska proti Svetu; zgoraj navedene sodbe Bocchi Food Trade International proti Komisiji, Cordis proti Komisiji, in T. Port proti Komisiji z dne 20. marca 2001).
- ¹⁰⁹ Po mnenju Komisije uporaba sodne prakse Nakajima predvideva izpolnitev naslednjih štirih pogojev.
- ¹¹⁰ Prvič, zadevna „določena obveznost“ mora biti pozitivna obveznost ravnanja na določen način. Protidampinški zakoniki GATT so primer te vrste obveznosti. Priporočilo ali odločitev DSB ne more biti „določena obveznost“, saj nalaga le eno

splošno obveznost uskladiti akt s pravili STO. Zadevna pogodbeni stranka namreč odloči o ukrepih za zagotovitev skladnosti njenega pravnega reda s temi pravili.

- 111 Drugič, sodna praksa Nakajima se uporablja le, če zadevni akt Skupnosti uvaja ali prenaša v pravni red Skupnosti „določeno obveznost“, prevzeto v okviru STO. Ta predlog bi izhajal neposredno iz izraza „izvajati“.
- 112 Tretjič, zato da se uporabi sodna praksa Nakajima, je potrebno tudi, da zakonodajalec Skupnosti ne sledi različnim nasprotno ciljem.
- 113 Četrtrič, sodna praksa Nakajima zahteva še, da se zadevni akt Skupnosti sklicuje izrecno na določene obveznosti iz prava STO, katere namerava izvajati.

Presoja Sodišča prve stopnje

- 114 Upoštevajoč njihovo naravo in sistematiko, sporazum STO in njegove priloge načeloma niso med normami, glede na katere Sodišče in Sodišče prve stopnje nadzorujeta zakonitost aktov institucij Skupnosti (zgoraj navedena sodba Portugalska proti Svetu, točka 47). Narava teh besedil ni taka, da bi ustvarjala za posameznike pravice, katere bi lahko uveljavljali pred sodiščem na podlagi prava Skupnosti (glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 14. decembra 2000 v združenih zadevah Dior in drugi, C-300/98 in C-392/98, Recueil, str. I-11307, točka 44).

- 115 Samo pod predpostavko, ko je Komisija nameravala izvršiti določeno obveznost, prevzeto v okviru STO, ali kadar se akt Skupnosti izrecno sklicuje na natančno določene določbe sporazumov iz prilog k sporazumu STO, Sodišče ali Sodišče prve stopnje lahko nadzorujeta zakonitost zadevnega akta Skupnosti glede na pravila STO (zgoraj navedena sodba Portugalska proti Svetu, točka 49).
- 116 Tožeča stranka uveljavlja izrecno prvo izmed teh izjem. Navaja, da je Skupnost s tem, ko je sprejela Uredbo št. 1637/98, katere ukrepe za izvajanje določa Uredba št. 2362/98, nameravala izvesti določeno obveznost iz okvira STO v smislu sodne prakse, ki izhaja iz sodbe Nakajima.
- 117 Pravilo, ki izhaja iz sodbe Nakajima, izjemoma dopušča posamezniku, da *incidenter* uveljavlja kršitev pravil GATT ali sporazumov STO Skupnosti ali njenih institucij. Kot izjema od načela, po katerem se posamezniki ne morejo neposredno sklicevati na določbe sporazumov STO pred sodiščem Skupnosti, je treba to pravilo restriktivno razlagati.
- 118 V zvezi s tem je treba povedati, da glede tožb, ki jih vlagajo posamezniki, Sodišče in Sodišče prve stopnje nista uporabila načela iz sodbe Nakajima v drugačni povezavi, kot je ta v zvezi z *incidenter* nadzorom, skladnosti temeljnih protidampinških uredb glede na določbe protidampinških zakonikov iz leta 1979 in iz leta 1994 (Sporazum o izvajanju člena VI GATT iz 1994; odločba Sveta št. 94/800 z dne 22. decembra 1994 o sklenitvi sporazumov, doseženih v urugvajskem krogu večstranskih pogajanj (1986–1994), v imenu Evropske skupnosti, v zvezi z zadevami, ki so v njeni pristojnosti (UL L 336, str. 1, Priloga 1 A).

- 119 V bistvu sta Sodišče in Sodišče prve stopnje preučili ukrepe združljivosti protidampinskih uredb z določbami protidampinskih zakonikov (sodba Sodišča z dne 13. februarja 1992 v zadevi Goldstar proti Svetu, C-105/90, Recueil, str. I-677, točka 31 in naslednje; zgoraj navedena sodba NMB proti Komisiji, točka 23; zgoraj navedeni sodbi NTN Corporation proti Svetu, točka 65, in NMB France in drugi proti Komisiji, točka 99) in sta dvakrat sprejeli takšne ukrepe (sodba Sodišča z dne 9. januarja 2003 v zadevi Petrotub in Republica proti Svetu, C-76/00 P, Recueil, str. I-79, točka 52 in naslednje, in sodba Sodišča prve stopnje z dne 27. januarja 2000 v zadevi BEUC proti Komisiji, T-256/97, Recueil, str. II-101, točka 63 in naslednje).
- 120 Vendar sta, zunaj tega posebnega konteksta protidampinskih sporov, Sodišče in Sodišče prve stopnje zavrnilo uporabo sodne prakse iz sodbe Nakajima. Sodišče in Sodišče prve stopnje sta prav tako zavrnilo nadzor zakonitosti akta Skupnosti glede na določbe sporazumov STO v okviru tožbe posameznikov glede določenih vidikov skupne ureditve trgov za banane (sklep Sodišča z dne 2. maja 2001 v zadevi OGT Fruchthandelsgesellschaft, C-307/99, Recueil, str. I-3159; zgoraj navedene sodbe Cordis proti Komisiji, Bocchi Food Trade International proti Komisiji in T. Port proti Komisiji z dne 20. marca 2001) ter ureditve Skupnosti o dajanju snovi, ki učinkuje kot hormoni, živalim (sodbi Sodišča prve stopnje z dne 11. januarja 2002 v zadevi Biret International proti Svetu, T-174/00, Recueil, str. II-17, in v zadevi Biret in Cie proti Svetu, T-210/00, Recueil, str. II-47).
- 121 Torej moramo poudariti, da na področju protidampinga ustrezni sporazumi GATT in STO nalagajo vsaki pogodbeni stranki neposredno obveznost, da prilagodi svojo nacionalno zakonodajo tako, da odraža vsebino teh sporazumov. Protidampinski zakonik iz leta 1979 je v členu 6(a) z naslovom „Nacionalna zakonodaja“ naložil pogodbenim strankam, da izvedejo „vse potrebne splošne ali posebne ukrepe, da najkasneje na dan, ko ta sporazum stopi v veljavo, zagotovijo skladnost njihovih zakonov, uredb in upravnih postopkov z določbami tega sporazuma, kolikor se lahko uporabijo za zadevno stranko.“ (odločba 80/271). Protidampinski zakonik iz leta 1994 v členu 18(4) vsebuje podobne določbe.

122 Da bi zadostil tem obveznostim, je Svet spremenil ureditev, ki se uporablja za protidampinške postopke. Tako je po sprejetju Protidampinškega zakonika iz leta 1979 Svet sprejel Uredbo (EGS) št. 3017/79 z dne 20. decembra 1979 o zaščiti proti dampinškemu uvozu ali subvencijam iz držav, ki niso članice Evropske gospodarske Skupnosti (UL L 339, str. 1). Zlasti iz preambule (tretja in četrta uvodna izjava) te uredbe izhaja, da so pravila Skupnosti o obrambi zoper uvoz, ki je predmet „dampinga“, morala biti spremenjena ob upoštevanju sporazumov, ki so izšli iz večstranskih trgovinskih pogajanj, sklenjenih leta 1979 v okviru tokijskih pogajanj, ker je Svet presodil „da je za ohranitev ravnovesja pravic in obveznosti, ki jih želijo ustvariti ti sporazumi, bistveno, da Skupnost upošteva njihovo razlago njenih glavnih trgovinskih partnerjev, kot je prenesena v zakonodajo ali v ustaljeni praksi“. Preambula Uredbe Sveta (EGS) št. 2423/88 z dne 11. julija 1988 o zaščiti proti dampinškemu uvozu iz držav, ki niso članice Evropske gospodarske Skupnosti (UL L 209, str. 1), katere skladnost z Protidampinškim zakonikom iz leta 1979 se je obravnavala že v sodbi Nakajima, ki je vsebovala enake določbe in je tudi opominjala, da je bil skupen režim glede zaščite proti dampinškemu uvozu „določen v skladu z obstoječimi mednarodnimi obveznostmi“, zlasti tistimi, ki izhajajo iz člena VI GATT in iz Protidampinškega zakonika iz leta 1979.

123 Enako je po sklenitvi protidampinškega zakonika iz leta 1994 Skupnost izdelala notranja pravila za protidampinške postopke tako, da je drugo za drugo sprejela Uredbo Sveta (ES) št. 3283/94 z dne 22. decembra 1994 o zaščiti proti dampinškemu uvozu iz držav, ki niso članice Evropske skupnosti (UL L 349, str.1) in nato Uredbo Sveta št. 384/96 z dne 22. decembra 1995 o zaščiti proti dampinškemu uvozu iz držav, ki niso članice Evropske skupnosti (UL 1996, L 56, str. 1). Preambula Uredbe št. 3283/94 je določila, da je po zaključku večstranskih trgovinskih pogajanj „primerno [...] spremeniti pravila Skupnosti glede teh novih sporazumov“ (tretja uvodna izjava). Preambula natančneje določa, da je z namenom ohranitve „ravnotežja pravic in obveznosti, ki ga vzpostavlja sporazum GATT“ „bistvenega pomena, da Skupnost upošteva, kako ga razlagajo glavni trgovinski partnerji Skupnosti“. Poleg tega poudarja, da „ker bi bilo glede na obseg sprememb [ki izhajajo

iz Protidampinškega zakonika iz leta 1994] in da se zagotovi primerno in pregledno izvajanje novih pravil, treba vnesti besednjak novih sporazumov v zakonodajo Skupnosti v največji možni meri“ (četrta uvodna izjava). Te določbe so se ohranile v preambuli Uredbe št. 384/96, ki je bila predmet obravnave v zgoraj navedeni sodbi Petrotub in Republica proti Svetu.

124 Tožeča stranka trdi, da se uporabljena sodna praksa iz sodbe Nakajima ni omejila *a priori* le na področje protidampinga. Uporabi se lahko tudi za druga področja, ki jih urejajo določbe sporazumov STO, kadar sta narava in vsebina teh sporazumov in predpisov Skupnosti, katerih zakonitost se preučuje, primerljivi s tistimi, na katere se opozarja glede protidampinških zakonikov GATT in temeljnih protidampinških uredb, ki zagotavljajo njihov prenos v pravo Skupnosti.

125 Spomnimo naj, da je pogoj za uporabo sodne prakse Nakajima, po kateri je moral biti akt, katerega zakonitost se izpodbija, sprejet s ciljem „izvršiti posebno obveznost, naloženo v okviru sporazumov STO“, ta, da ta akt posebej zagotavlja prenos določb, ki izhajajo s sporazumov STO, v pravo Skupnosti.

126 Glede vprašanja vedeti, ali, kot trdi tožeča stranka, sodba Italija proti Svetu (Riž) ovrže to razlago sodne prakse Nakajima, je treba poudariti, da to ne drži. V tej zadevi je bila namreč predmet obravnave uredba Skupnosti, ki se uporabi z dvostranskimi sporazumi, sklenjenimi s tretjimi državami po pogajanjih, vodenih na podlagi člena XXIV(6) GATT. Na podlagi teh sporazumov se je Skupnost zavezala, da odpre tarifne kvote za riž v korist teh tretjih držav. Predmet uredbe, ki je bila obravnavana v tej zadevi (Uredba Sveta (ES) št. 1522/96 z dne 24. julija 1996 o odprtju in

zagotovitvi upravljanja nekaterih tarifnih kvot za uvoz riža in lomljenega riža (UL L 190, str. 1)), je bil torej, da prenese pravila iz dvostranskih sporazumov, sklenjenih po pogajanjih v okviru GATT. Namen je bil torej izvršiti „posebno obveznost, naloženo v okviru GATT“ (sodba Italija proti Svetu (Riž), točka 20).

- 127 Glede na te elemente je treba presoditi, ali se sodna praksa Nakajima v tem primeru uporabi.

Uporaba sodne prakse Nakajima

Navedbe strank

- 128 Tožeča stranka zatrjuje, da so pogoji za uporabo sodne prakse v tem primeru izpolnjeni in glede tega vztraja pri razlikah med to zadevo in zadevo v zgoraj navedeni sodbi Bocchi Food Trade International proti Komisiji.
- 129 Prvič, tožeča stranka zatrjuje, da je pogoj za uporabo sodne prakse Nakajima glede „namena uskladitve“ s pravili STO izpolnjen. Trdi, da ko je bil v letu 1998, ko se je Skupnost odločila spremeniti režim iz leta 1993, njen namen, da se uskladi z odločbami, ki so jih izdali organi STO.

130 V dokaz namena Skupnosti tožeča stranka navaja naslednje elemente.

131 Prvič, tožeča stranka zatrjuje, da je 16. oktobra 1997 Skupnost na srečanju DSB in STO objavila, da „bo glede tega vprašanja v celoti spoštovala svoje mednarodne obveznosti“.

132 Drugič, tožeča stranka navaja, da preambula Uredbe Sveta št. 1637/98 določa:

„ker so potrebne številne spremembe pravil o trgovini s tretjimi državami iz Naslova IV Uredbe (EGS) št. 404/93;

ker je treba izpolniti mednarodne obveznosti Skupnosti v okviru Svetovne trgovinske organizacije (STO) in do drugih podpisnic Četrte konvencije držav AKP ter ES, hkrati pa doseči cilje skupne ureditve trga za banane“.

133 Tretjič, člen 20(e) Uredbe št. 404/93, kakor je bila spremenjena z Uredbo št. 1637/98, nalaga „potrebne ukrepe za zagotovitev izpolnjevanja obveznosti iz sporazumov, ki jih je Skupnost sklenila v skladu s členom 228 Pogodbe.“

134 Četrtrič, tožeča stranka navaja, da so sporazumi STO sporazumi, sklenjeni s Skupnostjo na podlagi člena 300 ES.

135 Petič, tožeča stranka opozarja, da je Komisija v obrazložitvi, priloženi k predlogu, na podlagi katerega je bila sprejeta Uredba št. 1637/98, izjavila:

„(1) [DSB] [STO] je v odločbi presodil, da določeni predpisi o uvozu skupne ureditve trga za banane kršijo pravila GATT in GATS. Kršitve zadevajo uvozna dovoljenja, sedanjo razdelitev tarifnih kvot in drugih vidikov okvirnega sporazuma o bananah, ki vključujejo izdajo izvoznih dovoljenj v državah podpisnicah in nekatere količine, določene za tradicionalni uvoz iz držav AKP.

(2) Z drugimi vidiki skupne ureditve trgi za banane niso vprašljivi. Zajemajo velikost tarifnih kvot in tarifnih davčnih kvot in izven kvot obveznosti, ki jih imamo z GATT, preferenčni tradicionalni uvoz in preferenčno tarifno obravnavanje za netradicionalni uvoz iz držav AKP ter pomoč proizvajalcem Skupnosti.

(3) Zato se obračamo na Svet, naj spremeni Uredbo (EGS) št. 404/93 tako, da jo uskladi z našimi mednarodnimi obvezami iz STO in četrto Loméjsko konvencijo, tako da se ohrani pomoč poljedelcem Skupnosti in primerna ponudba na trgu, ki spoštuje interese potrošnikov.“

136 Šestič, tožeča stranka navaja sklep Sodišča prve stopnje z dne 15. septembra 1999 v zadevi Van Parys in drugi proti Komisiji (T-11/99, Recueil, str. II-2653, točka 6), v katerem je bilo presojeno:

„Potem ko je [DSB] STO izrekel za nezdržljive s pravili STO nekatere vidike tega uvoza banan v Skupnost, sta bili Uredba [št. 1637/98] in Uredba [št. 2362/98] sprejeti zlasti za odpravo teh nezdržljivosti.“

137 Sedmič, 10. novembra 1998 naj bi J. Santer, predsednik Komisije, glede uredb št. 1637/98 in št. 2362/98 pisal predsedniku Clintonu:

„Po odločitvi prizivnega organa STO je Evropska unija pričela usklajevanje svojega uvoznega postopka s pravili STO s 1. januarjem 1999.“

138 Osmič, tožeča stranka opozarja, da je 27. januarja 1999 L. Brittan, član Komisije za področje konkurence, v odgovoru na pisno vprašanje P-4069/1998 Yvonne Sandberg-Fries, članice Parlamenta (UL C 182, str. 188), izjavil:

„Skupnost je izvedla priporočila [DSB] [STO] z dne 25. septembra 1997 v zadevi banane z ukrepi, ki so potrebni, da se režim Skupnosti, ki se uporablja za banane, uskladi s pravili STO. 20. julija 1998 je Svet sprejel Uredbo [št. 1637/98]. 28. oktobra 1998 je Komisija sprejela Uredbo [št. 2362/98]. Ti ukrepi so bili sprejeti v razumnem roku, ki je potekel 1. januarja 1999.“

139 Devetič, tožeča stranka opozarja na izjave Komisije v njenem pojasnilu z dne 10. novembra 1999, priložene k predlogu spremembe Uredbe št. 404/93 (COM (1999) 582 z dne 10. novembra 1999), in sicer:

„Potem ko je [DSB] [STO] leta 1997 sprejel sklep, je Svet 20. julija 1998 sprejel Uredbo [št. 1637/98], da bi elemente uvoznega režima, za katere je bilo presojeno, da niso združljivi s pravili STO, uskladal z našimi obveznostmi, ki jih imamo do STO ob spoštovanju drugih ciljev Skupnosti.“

140 Desetič, tožeča stranka zatrjuje, da je Skupnost v spisu z dne 10. novembra 1999, ki ga je vložila v zadevi „Združene države – Ukrepi za uvoz nekaterega blaga iz Evropskih skupnosti“, ki je bila povod za poročilo ugotovitvenega sveta WT/DS165/R z dne 17. julija 2000), izjavila:

„3. Svet Evropske unije je sprejel Uredbo [št. 1637/98]. Uredba št. 1637/98 je začela veljati 31. julija 1998 in se je uporabljala od 1. januarja 1999. Ker je Evropska komisija uporabila prenesene pristojnosti, ki ji jih je dodelil Svet, je sprejela Uredbo [št. 2362/98]. Veljati je začela 1. novembra 1998 in se je v celoti začela uporabljati s 1. januarjem 1999.“

4. Spremembe, uvedene s tema uredbama, so ustvarile popolnoma nova pravila, ki posebej rešujejo vprašanje elementov prej veljavnega režima na področju banan, za katere je bila ugotovljena nezdržljivost s pravili STO v okviru GATT in GATS.“

141 Enajstič, tožeča stranka opozarja, da je Komisija v javni listini z dne 5. maja 2000 o sporu na področju banan izjavila:

„Pascal Lamy je določil, da ima EU le eno politiko na tem področju, to je, da se uskladi z odločitvijo STO.“

142 Drugič, tožeča stranka glede pogoja za uporabo sodne prakse Nakajima o obstoju „posebne obveznosti“, naložene v okviru sporazumov STO, meni, da je ta v celoti izpolnjen. Po različnih postopkih urejanja sporov v okviru STO naj bi bile obveznosti Skupnosti glede pravice STO za dodelitev uvoznih dovoljenj in razdelitev latinskoameriških kvot jasne in dobro znane. Skupnost in natančneje Komisija ne bi mogla imeti dvomov glede nezdružljivosti predpisov skupne ureditve trgov za banane s pravili STO.

143 Tožeča stranka glede tega navaja, da v okoliščinah tega primera, ko je imela Skupnost namen, da se uskladi z odločitvijo o rešitvi spora, ki so jo sprejeli organi STO, ta odločitev dopušča opredelitev „posebne obveznosti“, od katere je odvisen drugi pogoj sodne prakse Nakajima. Tožeča stranka navaja, da odločitev, izdana v skladu s postopkom reševanja sporov STO, sama po sebi ne zadostuje za uporabo sodne prakse Nakajima. Po drugi strani pa, če se ta lahko uporabi, je odločitev o reševanju sporov, ki jo je sprejel STO, za sodišče Skupnosti, ki bo uporabilo pravo STO, pomembno vodilo za razlago. Vsekakor bi bilo pretirano šteti, na podlagi točke 20 zgoraj navedene sodbe Atlanta proti Evropski skupnosti, da tako odločitev sodišče Skupnosti lahko upošteva le, če temelji na določbi sporazuma STO z neposrednim učinkom. Ta presoja je namreč tesno povezana z dejstvom, da se je v zgoraj navedeni sodbi Atlanta proti Evropski skupnosti tožeča stranka sklicevala na neposredni učinek sporazumov STO.

- 144 Tožeča stranka poleg tega meni, da so določbe sporazumov STO, katerih Uredba št. 2362/98 ne upošteva, jasno opredeljene. Šlo naj bi za člen XIII(2) GATT in za člene II in XVII GATS. Poudarja, da je Komisija jasno določila te določbe v pojasnilu, ki ga je priložila k predlogu Uredbe št. 1637/98, kot je že bilo navedeno. Enako tožeča stranka opozarja, da se je Svet v dokumentu 7163/98 z dne 2. aprila 1998 z naslovom „Progress Report“ izrecno dotaknil „temeljne zahteve preprečevati vsako dejansko ali pravno diskriminacijo“. Po mnenju tožeče stranke izraz „dejanska diskriminacija“ neposredno napeljuje na odločitve Prizivnega organa in ugotovitvenega sveta iz leta 1997.
- 145 Tožeča stranka navaja tudi, da je na člen 18(4) Uredbe št. 404/93, kakor je bila spremenjena z Uredbo št. 1637/98, neposredno vplival člen XIII(2) GATT iz 1994, tako da bi ustrezal celo „zahtevi vključitve“, ki jo je Komisija navedla med pogoji za uporabo sodne prakse Nakajima.
- 146 Tretjič, tožeča stranka meni, da zgoraj navedena sodba Bocchi Food Trade International proti Komisiji ne postavlja pod vprašaj uporabe sodne prakse Nakajima v tem primeru. Opozarja, da je v tej sodbi Sodišče prve stopnje v točkah 63 in 64 presodilo:

„Glede tega zadostuje opozoriti, da morata Sodišče in Sodišče prve stopnje nadzorovati zakonitost zadevnega akta Skupnosti glede na predpise STO le pod predpostavko, ko je Komisija nameravala izvršiti posebno obveznost, naloženo v okviru sporazuma STO, ali ko se akt Skupnosti izrecno sklicuje na natančne določbe sporazumov in prilog sporazuma STO (glej zgoraj navedeno sodbo Portugalska proti Svetu, točka 49).

Niti poročila ugotovitvenega sveta STO z dne 22. maja 1997 niti poročilo z dne 9. septembra 1997 Stalnega prizivnega organa STO, ki ga je 25. septembra 1997 sprejel [DSB] pa niso vsebovali posebnih obveznosti, ki bi jih Komisija v Uredbi št. 2362/98 nameravala ‚izvršiti‘ v smislu sodne prakse (glede GATT iz 1947 glej sodbo Nakajima, točko 31). Ravno tako se ta ne sklicuje na natančne obveznosti, ki izhajajo iz poročil organov STO, niti na natančne določbe sporazumov iz prilog sporazuma STO.“

¹⁴⁷ Tožeča stranka navaja, da je v točki 63 te sodbe Sodišče prve stopnje opozorilo na pravilo, ki izhaja iz sodbe Nakajima in zgoraj navedene sodbe Fediol proti Komisiji, in sicer da se sklicuje na namen Skupnosti. Na Sodišče prve stopnje, ki naj bi se v točki 64 omejilo na sklicevanje neobstoja namena Komisije, očitno ni bilo naslovljeno nobeno drugo vprašanje. Tožeča stranka dodaja, da je v zgoraj navedeni sodbi Bocchi Food Trade International proti Komisiji Sodišče prve stopnje verjetno sprejelo pravi sklep glede namena Komisije. Poudarja, da v tem primeru ni vprašanje namen Komisije, ampak namen Skupnosti: ta je nedvomno imela, v nasprotju s Komisijo, namen, da se s tem, ko je sprejela Uredbo št. 1637/98, uskladi z obveznostmi iz prava STO.

¹⁴⁸ Tožeča stranka poudarja, da je Komisija v točki 104 odgovora na tožbo v okviru te tožbe izrecno priznala, da „je imela Skupnost namen vzpostaviti režim za banane v skladu z obveznostmi, naloženimi v okviru STO“.

¹⁴⁹ Tožeča stranka poleg tega zatrjuje, da se tožeča stranka v zadevi, v kateri je bila izdana zgoraj navedena sodba Bocchi Food Trade International proti Komisiji, ni sklicevala na uporabo sodne prakse Nakajima, ampak na načelo *nemini licet venire contra factum proprium*, in to samo v fazi ustnega postopka. Tožeča stranka naj ne

bi priložila nobenega dokaza za namen Skupnosti. Torej Sodišče prve stopnje ni moglo sprejeti dokončnega stališča glede tega vprašanja, medtem ko v okviru te tožbe tožeča stranka potrjuje, da je predložila dokaze, ki omogočijo razčleniti to vprašanje.

150 Komisija zavrača te trditve. S tem ko je Skupnost sprejela režim iz leta 1999, se je nameravala uskladiti z obveznostmi, naloženimi v okviru GATT in STO, ne pa jih „izvršiti“.

151 Komisija zatrjuje, da Uredba št. 2362/98 ne vsebuje nikakršnega izrecnega sklicevanja na posebne obveznosti iz GATT in iz STO, kot ga je Sodišče prve stopnje lahko povzelo v točki 64 zgoraj navedene sodbe Bocchi Food Trade International proti Komisiji.

152 Komisija trdi, da se sodna praksa Nakajima ne uporabi, kadar gre za ukrepe Skupnosti, ki so bili sprejeti zato, da bi se uskladili z odločitvijo DSB. DSU po sprejemu priporočila ali sklepa DSB ali ugotovitvenega sveta namreč pusti stranki, ki izgubi, na voljo več možnosti (nadomestilo; prekinitev koncesije; sporazum), tudi kadar gre za sklep ugotovitvenega sveta za „izvršitev“. DSU naj bi favoriziral dogovorjene rešitve. Torej bi uporaba sodne prakse Nakajima v takem položaju zanikala vsako polje proste presoje stranki, ki izgublja. Nasprotno stranke se ne bi več spodbujalo, da se pogaja za obojestransko zadovoljivo rešitev, če bi imela zavarovanje, da bi njeni dobavitelji lahko dobili nadomestilo, ali pa bi bili zadevni ukrepi razglašeni za nične s tem, ko se bodo obrnili na sodišče Skupnosti. Neposredna uporaba sporazumov STO za izpodbijanje veljavnosti ukrepov Skupnosti bi odvzela učinek možnostim, predvidenim z DSU (zgoraj navedena sodba Portugalska proti Svetu, točke od 38 do 40).

- 153 Poleg tega, če Skupnost predlaga nadomestilo ali če so bile koncesije prekinjene, bi bilo ponovno vzpostavljeno splošno ravnovesje koncesij, dogovorjenih v okviru STO. V takšnih okoliščinah bi bila posledica dodelitve odškodnine prisiliti Skupnost, da dvakrat „plača“ za eno in isto nezdržljivost s pravili STO.
- 154 Dalje, razlaga tožeče stranke ne upošteva neobstoja vzajemnosti med Skupnostjo in drugimi pogodbenicami STO, kar je gledišče, ki ga je imelo Sodišče v zgoraj navedeni sodbi Portugalska proti Svetu. Komisija poudarja, da se Združene države Amerike niso uskladile z več sklepi ugotovitvenega sveta in DSB (DS/136 Združene države – Anti-Dumping Act of 1916, DS/160 Združene države – Section 110(5) of the Copyright Act in DS/108 Združene države – Foreign Sales Corporation), ne da bi dobavitelji Skupnosti lahko začeli odškodninsko tožbo pred ameriškimi sodišči.
- 155 Komisija trdi, da je v zgoraj navedeni sodbi Bocchi Food Trade International proti Komisiji glede Uredbe št. 2362/98 jasno izrečeno, da poročila ugotovitvenega sveta in sklepi DSB niso vsebovali posebnih obveznosti. Tak pogled bi bil potrjen z zgoraj navedenim sklepom OGT Fruchthandelsgesellschaft.

Presoja Sodišča prve stopnje

- 156 Da bi ugotovili, ali je bil akt Skupnosti, katerega zakonitost se izpodbija, sprejet s ciljem „izvršiti posebno obveznost, naloženo v okviru sporazumov STO“ v smislu sodne prakse Nakajima, je treba preučiti, vsak primer zase, po eni strani značilne lastnosti tega akta in po drugi strani značilne lastnosti navedenih upoštevanih določb sporazumov STO.

- 157 V tem primeru niti določbe Skupnosti, katerih zakonitost izpodbija tožeča stranka, niti določbe sporazumov STO, katerih kršitev tožeča stranka zatrjuje, ne dopuščajo sklepanja, da obstaja namen izvršiti posebno obveznost, naloženo v okviru STO v smislu sodne prakse Nakajima.
- 158 Glede sporazumov STO tožeča stranka zatrjuje kršitev člena XIII GATT iz leta 1994 in členov II in XVII GATS Skupnosti, kršitev, ki jo je potrdil sklep DSB z dne 25. septembra 1997 glede režima iz leta 1993, nato pa poročilo ugotovitvenega sveta z dne 6. aprila 1999 in odločitev razsodnikov z dne 9. aprila 1999 glede nekaterih določb režima iz leta 1999, ki jih vsebuje Uredba št. 2362/98.
- 159 Vendar te določbe GATT iz leta 1994 in GATS niso take, da bi dopuščale sklepanje, da se uporabi sodna praksa Nakajima. Člen XIII GATT („Nediskriminatorna uporaba količinskih omejitev“) ter člena II („Obravnavna države z največjimi ugodnostmi“) in XVII („Nacionalna obravnavna“) TRIPS namreč predpisujejo načela in obveznosti, ki so glede na besedilo, naravo in pomen splošna. Te določbe se tako jasno razlikujejo od tistih iz protidampinškega zakonika iz leta 1979 in iz leta 1994. Glede tega zadostuje opomniti, da preambuli uredb št. 3283/94 in št. 384/96 poudarjata, da Protidampinški zakonik iz leta 1994 „vsebuje nova in razdelana pravila posebno glede izračuna stopnje dampa, postopkov uvedbe in vodenja preiskav, ki vključuje ugotovitev in obravnavanje dejstev, sprejetje začasnih ukrepov, vzpostavitev in pobiranje protidampinških dajatev, trajanje in ponovno preučitev protidampinških ukrepov in razkritje informacij glede protidampinških preiskav“.
- 160 Poleg tega niti GATT iz 1994 niti GATS ne nalagata podpisnikom enake obveznosti prilagoditve njihovega nacionalnega prava, kot je ta iz člena 6(a) Protidampinškega zakonika iz leta 1994.

161 Tudi če bi se utemeljevanje tožeče stranke razlagalo, kot da se namerava sklicevati na kršitev Skupnosti glede obveznosti izvršiti priporočila ali sklepe DSB, ni mogoče sprejeti. Namreč, čeprav Komisija meni, da DSU – glede na mednarodno pravo – nalaga poraženi stranki, da s sporazumi STO uskladi ukrep, ki ga je sklep DSB proglasil za nezdržljivega, je ta obveznost zagotoviti skladnost notranjih ukrepov glede na mednarodne obveze iz sporazumov STO nedvomno splošna, kar jo razlikuje od pravil protidampinških zakonikov. Posledično je ni mogoče sprejeti za namene uporabe sodne prakse Nakajima.

162 Ne da bi se bilo treba spraševati o možnih odškodninskih posledicah, ki bi jih za posameznike imelo dejstvo, da Skupnost ni izvršila sklepa DSB, s katerim je ugotovljena neskladnost akta Skupnosti s pravili DSU, česar tožeča stranka ni izrecno samostojno izpostavila, kot je to storila z vprašanjem glede uporabe sodne prakse Nakajima, je poleg tega dovolj poudariti, da DSU ne uvaja sodnega urejanja mednarodnih sporov z odločitvami, ki imajo obvezne učinke, primerljive s tistimi, ki jih ima sodna odločba v notranjih pravnih redih držav članic. Sodišče je namreč presodilo, da sporazumi STO, ki se jih razlaga glede na njihov predmet in cilj, ne določajo ustreznih pravnih sredstev za zagotovitev njihove izvršitve v dobri veri v notranjem pravnem redu pogodbenic. Sodišče je navedlo tudi, da kljub okrepitvi mehanizma reševanja sporov, ki izhajajo iz sporazumov STO, ta mehanizem nima pomembnega mesta v pogajanju med strankami (zgoraj navedena sodba Portugalska proti Svetu, točka 36). Sodišče je v točkah od 37 do 40 dodalo:

„Čeprav je prvotni cilj [DSU] glede na člen 3(7) dogovora o pravilih in postopkih za reševanje sporov (priloga 2 k sporazumu STO) zagotoviti umik določenih ukrepov, če se ugotovi, da niso v skladu z določbami STO, ta dogovor vendarle določa, če takojšnji umik ukrepa ni izvedljiv, možnost dodelitve začasnega nadomestila, dokler ukrep ne bo umaknjen.

Res je, da je po členu 22(1) omenjenega dogovora kompenzacija začasni ukrep, ki je na voljo, če priporočila in sklepi [DSB] iz člena 2(1) tega dogovora niso uresničeni v razumnem roku, in da zadevna določba daje prednost popolnemu izvajanju priporočila za uskladitev ukrepa z zadevnimi sporazumi STO.

Vendar ta določba v odstavku 2 določa, da če določena članica ne izvrši svoje obveznosti izvršiti priporočila ali sklepe v razumnem roku, taka članica, če se to od nje zahteva in najkasneje po poteku razumnega roka, začne pogajanja z vsako stranjo, ki je sprožila postopke za reševanje spora, da bi dosegla obojestransko sprejemljivo raven kompenzacije.

V teh okoliščinah bi bila posledica nalaganja sodnim organom obveznosti, da razširijo uporabo pravil nacionalnega prava, ki ne bi bila združljiva s sporazumi STO, prikrajšanje zakonodajnih ali izvršilnih organov pogodbenic za možnost, ki jim jo ponuja člen 22 tega dogovora, da, čeprav le začasno, najdejo rešitve s pogajanjii.“

¹⁶³ To sklepanje ne bi smelo biti omejeno na primere, v katerih razumen rok, določen s členom 21(3) DSU, za izvedbo priporočil in sklepov DSB ni potekel.

¹⁶⁴ Ugotoviti je namreč treba, da kljub poteku tega roka in po uvedbi ukrepov kompenzacije ali prekinitve koncesije na podlagi člena 22 DSU ta sporazum še vedno pridržuje pomembno mesto pogajanju med strankami. Glede tega je treba poudariti, da člen 21(6) DSU izrecno določa: „Razen če DSB odloči drugače, je treba vprašanje o izvajanju priporočil ali sklepov dati na dnevni red zasedanja DSB po šestih mesecih od dneva določitve razumnega roka v skladu z odstavkom 3 ter ostane na dnevnem redu DSB, dokler ni razrešeno“. Enako, če DSB dovoli prekinitvev

koncesij ali drugih obveznosti, člen 22(8) DSU določa, da v skladu s členom 21(6) DSU „DSB še naprej nadzoruje izvajanje sprejetih priporočil ali sklepov“. Ta določba določa tudi, da „je prekinitev koncesij ali drugih obveznosti začasna ter se uporablja le, dokler ukrep, za katerega je bilo ugotovljeno, da ni v skladu z zadevnim sporazumom, ni ukinjen, ali dokler članica, ki mora uresničiti priporočila ali sklepe, ne zagotovi rešitev glede izničenja ali zmanjšanja koristi ali se doseže vzajemno zadovoljiva rešitev.“

165 V tem primeru je treba poudariti, da je spor, ki je pripeljal do sklepa DSB z dne 25. septembra 1997 in do sklepa ugotovitvenega sveta z dne 6. aprila 1999, nato do dovoljenja za prekinitev koncesij v škodo Skupnosti, ob vložitvi te tožbe še vedno trajal in je vpisan na dnevni red DSB (glej zgoraj točka 39).

166 Zato sodišče Skupnosti ne more, ne da bi odvzelo učinek členu 21(6) DSU, izvajati nadzora nad zakonitostjo zadevnih aktov Skupnosti, zlasti v okviru odškodninske tožbe, vložene na podlagi člena 235 ES, vse dokler ni vprašanje izvedbe priporočil ali mnenj rešeno, vključujoč, kot to določa člen 22(8) DSU „v zadevah, ko je bila dana kompenzacija ali so bile prekinjene koncesije ali druge obveznosti, niso pa bila uresničena priporočila za uskladitev ukrepa z zadevnimi sporazumi“ (po analogiji glej sodbi Sodišča z dne 30. septembra 2003 v zadevi Biret International proti Svetu, C-93/02 P, Recueil, str. 10497, točka 62, in v zadevi Biret in Cie proti Svetu, C-94/02 P, Recueil, str. I-10565, točka 65).

- 167 Glede lastnosti Uredbe št. 2362/98 dokazi, ki jih je navedla tožeča stranka, ter pisne in ustne izjave Komisije kažejo, da je Skupnost sprejela režim iz leta 1999, torej Uredbo št. 2362/98, da bi se uskladila z obveznostmi, naloženimi s sporazumi STO zaradi sklepa DSB z dne 25. septembra 1997 (sodba Sodišča prve stopnje z dne 28. septembra 1999 v zadevi Fruchthandelsgesellschaft Chemnitz proti Komisiji, T-254/97, Recueil, str. II-2743, točka 26). Vendar ti elementi ne kažejo, da je imela Skupnost namen izvršiti obveznosti, naložene v okviru sporazumov STO, v smislu sodne prakse Nakajima.
- 168 Okoliščin ob sprejetju Uredbe št. 2362/98 namreč ne bi smeli primerjati s tistimi ob sprejetju temeljnih protidampinških uredb, glede na katere se je uporabila sodna praksa Nakajima. Uredba št. 2362/98 pravilom iz sporazuma STO ne zagotavlja prenosa v pravo Skupnosti, da bi ohranila ravnovesje pravic in obveznosti strank v tem sporazumu. Tako je Sodišče prve stopnje presodilo, da „niti poročila ugotovitvenega sveta STO z dne 22. maja 1997 niti poročilo Stalnega prizivnega organa STO z dne 9. septembra 1997, ki ga je 25. septembra 1997 sprejel DSB, niso vsebovala posebnih obveznosti, ki bi jih morala Komisija v Uredbi št. 2362/98 izvršiti v smislu sodne prakse [Nakajima]“ (zgoraj navedena sodba Bocchi Food Trade International proti Komisiji, točka 64).
- 169 Poleg tega določbe Uredbe št. 2362/98, ki jih je izpostavila tožeča stranka glede podeljevanja uvoznih dovoljenj in razdeljevanja nacionalnih tarifnih podkvot, ne odsevajo novih in podrobnih pravil iz sporazumov STO, ampak določajo ukrepe za upravljanje s tarifnimi kvotami, sprejetimi v okviru skupne ureditve trgov za banane. Sodišče je namreč presodilo, da „namen skupne ureditve trgov za banane, kot jo določa Uredba št. 404/93 in kakor je bila v nadaljevanju spremenjena, ni zagotavljanje izvršitve posebne obveznosti, naložene v okviru GATT, v pravni red Skupnosti“ (zgoraj navedeni sklep OGT Fruchthandelsgesellschaft, točka 28).

170 Glede na zgoraj navedeno je treba ugotoviti, da Skupnost s tem, ko je sprejela režim iz leta 1999 in zlasti Uredbo št. 2362/98, ni nameravala izvesti posebne obveznosti, naložene v okviru sporazumov STO, v smislu sodne prakse Nakajima. Zato se tožeča stranka ne more sklicevati na to, da je Skupnost kršila obveznosti iz sporazumov STO.

171 Iz tega izhaja, da tožeča stranka v prvem tožbenem razlogu ni prikazala obstoja nezakonitega ravnanja, zaradi katerega bi bila Skupnost lahko odgovorna.

3. Drugi tožbeni razlog: kršitev pooblastila, ki ga je Svet zaupal Komisiji za izvedbo Uredbe št. 1637/98

Navedbe strank

172 Tožeča stranka trdi, da je Komisija prekoračila meje pooblastila, ki ji ga je Svet dal za izvedbo Uredbe št. 1637/98. S tem ko je Svet sprejel to Uredbo, je imel nedvomno namen izvršiti obveznosti iz sporazumov STO. Tožeča stranka glede tega opozarja, da člen 20 Uredbe št. 404/93, kakor je bila spremenjen z Uredbo št. 1637/98, določa:

„Komisija sprejme določbe za uporabo tega naslova po postopku iz člena 27. Te določbe obsegajo: [...] e) potrebne ukrepe za zagotovitev izpolnjevanja obveznosti iz sporazumov, ki jih je Skupnost sklenila v skladu s členom 228 [Pogodbe ES (postal člen 300 ES)].“

173 Komisija glede podeljevanja uvoznih dovoljenj ob izvajanju izvršilne oblasti na podlagi člena 19 Uredbe št. 404/93, kakor je bila spremenjena z Uredbo št. 1637/98, ni upoštevala volje Sveta, ki je bila zagotoviti skladnost skupne ureditve trgov za banane s sporazumi STO. Komisija naj bi se zadovoljila s kozmetičnimi popravki režima iz leta 1993, tako da je v grobem ohranila način podeljevanja uvoznih dovoljenj. Te manjše spremembe pa poročilo ugotovitvenega sveta z dne 6. aprila 1999 razglša kot nezdržljive s pravom STO.

174 Glede razdelitve kvot po državah tožeča stranka trdi, da Komisija prav tako ni upoštevala volje Sveta in je zato kršila meje pooblastila. Tožeča stranka poudarja, da se je Svet v členu 18(4) Uredbe št. 404/93, kakor je bila spremenjena z Uredbo št. 1637/98, implicitno skliceval na zgoraj navedene določbe člena XIII(2)(d) GATT iz 1994, ki predvidi dva primera, v katerih lahko članica STO razdeli carinsko kvoto na nacionalne podkvote, in sicer s soglasjem zadevne države članice ali enostransko na temelju „reprezentativnega obdobja“. Vztraja pri dejstvu, da gre zgolj za možnost. Skupnost naj ne bi bila zavezana, da uvede nacionalno podkvoto, v nasprotju s tem, kar je Komisija potrdila v drugi uvodni izjavi Uredbe št. 2362/98, po kateri, ker ni dosegla sporazuma s štirimi glavnimi državami dobaviteljicami banan „je Komisija zato prisiljena, da carinsko kvoto razdeli“. Glede na reprezentativnost referenčnega obdobja tožeča stranka zatrjuje, da je Komisija vedela, da leta od 1994 do 1996 niso ustrezala, saj so bila s sklepom DSB z dne 25. septembra 1997 ugotovljena kot nereprezentativna.

175 Poleg tega tožeča stranka meni, da Komisija ni obvestila Sveta o svojih namerah, glede česar se je več nacionalnih delegacij pritožilo ob pripravljanih dejanjih Uredbe št. 2362/98. Navaja, da udeležba odbora za upravljanje z bananami v postopku sprejetja Uredbe št. 2362/98 nima enake vrednosti kot soglasje Sveta.

- 176 Dalje, tožeča stranka meni, da je pooblastilo Sveta, katerega kršitev zatrjuje, pravno pravilo, namenjeno varstvu posameznikov in katerega kršitev lahko vodi k odgovornosti Skupnosti. Navaja, da pravilo, po katerem mora Komisija spoštovati meje pooblastila tako, da izvršuje oblast, ki ji je bila zaupana, namerava zaščititi institucionalno ravnotežje med Komisijo in Svetom (sodba Sodišča z dne 13. marca 1992 v zadevi Vreugdenhil proti Komisiji, C-282/90, Recueil, str. I-1937). Vendar navaja, da tega pravila ne izpostavlja *in abstracto*, ampak glede na pooblastilo Sveta iz Uredbe št. 1637/98. Torej bi iz tega besedila izhajalo, da je bil cilj Sveta ustvariti režim v skladu s pravili STO. To pooblastilo bi nameravalo neposredno izboljšati položaj tožeče stranke, torej zaščititi pravice posameznikov.
- 177 Komisija ugovarja, da s tem, ko je sprejela Uredbo št. 2362/98, ni prekoračila mej izvršilnih pooblastil. Potem ko je pravilno obvestila Svet ministrov za kmetijstvo junija 1998, naj bi ravnala v skladu s členom 27 Uredbe št. 404/93.
- 178 Poudarja, da člen 18(4) Uredbe št. 404/93 določa, da se carinska kvota razdeli med države dobaviteljice. Ta člen izrecno določa, da „lahko Komisija tarifne kvote razdeli“ enostransko, če sporazum s tretjimi državami ni mogoč. Komisija glede tega navaja, da sedma uvodna izjava Uredbe št. 1637/98 podrobneje določa, da je v takem primeru „treba pri razdeljevanju tarifnih kvot [...] uporabljati enotno merilo za opredelitev držav pridelovalk banan, ki imajo bistveni interes“. Dejstvo, da je Svet dovolil Komisiji, da se pogaja z državami dobaviteljicami in da je s tem namenom sprejel direktive, nasprotuje trditvam tožeče stranke.
- 179 Zatrjuje, da je ta tožbeni razlog v vsakem primeru brezpredmeten, saj je tožeča stranka pritrdila, da Komisija lahko uvede razdelitev po državah v točki 156 replike.

- 180 Končno, Komisija trdi, da pooblastilo Sveta in razdelitev pristojnosti med njim in Komisijo nista pravilo za „varstvo posameznikov“, kot je to presodilo Sodišče v zgoraj navedeni sodbi Vreugdenhil proti Komisiji, točki 20 in 21. Vsaka odgovornost Skupnosti na podlagi tega tožbenega razloga je torej izključena.

Presoja Sodišča prve stopnje

- 181 Glede vprašanja, ali je Komisija s tem, ko je sprejela Uredbo št. 2362/98, prekoračila meje pristojnosti, ki jih je nanjo prenesel Svet, je treba opomniti, da je cilj razdelitve pristojnosti med različne institucije Skupnosti zagotoviti institucionalno ravnovesje, ki ga določa Pogodba, in ne podeljevati pravice posameznikom. Posledično nespoštovanje institucionalnega ravnovesja ne bi moglo samo po sebi zadostovati za odgovornost Skupnosti proti zadevnim gospodarskim subjektom (zgoraj navedena sodba Vreugdenhil proti Komisiji, točki 20 in 21).
- 182 V vsakem primeru v skladu s tem, kar je bilo predhodno presojeno glede prvega tožbenega razloga, je treba zavreči vse očitke, s katerimi skuša tožeča stranka neposredno uveljaviti nezdružljivost s sporazumi STO, ki je ugotovljena glede različnih določb Uredbe št. 2362/98. Ker se sodna praksa Nakajima v tem primeru ne uporabi, se tožeča stranka ne more sklicevati na nezdružljivost pravil razdeljevanja uvoznih dovoljenj in razdeljevanja nacionalnih kvot s sporazumi STO.
- 183 Poleg tega je treba glede vprašanja, ali je Komisija kršila pooblastilo, ki ji ga je zaupal Svet, in sicer na podlagi člena 18(4) Uredbe št. 404/93, kakor je bila spremenjena z Uredbo št. 1637/98, za razdelitev nacionalnih tarifnih podkvot in na podlagi člena 19(1) in člena 20 te uredbe za sprejetje načina za upravljanje s tarifnimi

kvotami in še zlasti za razdeljevanje uvoznih dovoljenj, opomniti, da na podlagi člena 211, četrti odstavek, ES Komisija, da bi zagotovila ustrezno delovanje in razvoj skupnega trga, izvaja pooblastila, ki jih je nanjo prenesel Svet za izvajanje svojih predpisov. V skladu z ustaljeno sodno prakso iz strukture Pogodbe, v katero je treba umestiti ta člen, ter iz praktičnih zahtev izhaja, da je treba izraz izvrševanje razlagati široko. Ker je bila Komisija edina, ki je ustaljeno in pozorno sledila razvoju kmetijskih trgov in v položajih, ki so to zahtevali, hitro postopala, je to lahko vodilo Svet, da ji je na tem področju zaupal široka pooblastila. Posledično je treba meje teh pooblastil presojati zlasti glede na splošne bistvene cilje ureditve trga (sodbi Sodišča z dne 17. oktobra 1995 v zadevi Nizozemska proti Komisiji, C-478/93, Recueil, str. I-3081, točka 30, in z dne 30. septembra 2003 v zadevi Nemčija proti Komisiji, C-239/01, Recueil, str. I-10333, točka 54).

184 Tako je Sodišče presodilo, da se na področju kmetijstva Komisiji dovoli, da sprejema vse potrebne ali koristne ukrepe za izvedbo temeljne Uredbe, če niso v nasprotju z njo ali z izvedbeno Uredbo Sveta (zgoraj navedena sodba Nizozemska proti Komisiji, točka 31, in zgoraj navedena sodba Nemčija proti Komisiji, točka 55).

185 V tem primeru je treba opomniti, da je Svet naložil Komisiji, da sprejme ukrepe za tarifne kvote po metodi, ki upošteva tradicionalne trgovinske tokove (člen 19(1) Uredbe št. 404/93, kakor je bila spremenjena z Uredbo št. 1637/98). Medtem je Svet naložil Komisiji, da „sprejme potrebne ukrepe za spoštovanje obveznosti iz sporazumov, ki jih sklene Skupnost v skladu s členom [300 ES]“. Tožeča stranka ni dokazala, da je Komisija očitno prekoračila meje polja proste presoje, ki ji jo je zaupal Svet, ko je nameravala uskladiti te cilje tako, da je sprejela ukrepe za razdeljevanje uvoznih dovoljenj in razdelitev nacionalnih kvot.

186 Glede pravilnosti postopka sprejetja Uredbe št. 2362/98 tožeča stranka ni prikazala obstoja bistvenih nepravilnosti. Nasprotno, iz pisnih dokumentov Komisije, zlasti iz povzetka vsebine šestindevetdesetega sestanka odbora za banane z dne 16. oktobra 1998, izhaja, da se je odbor iz člena 27 Uredbe št. 404/93 vprašalo za mnenje glede sprejetja Uredbe št. 2362/98.

187 Iz tega izhaja, da v drugem tožbenem razlogu tožeča stranka ni prikazala obstoja nezakonitega ravnanja, zaradi katerega bi bila Skupnost odgovorna.

4. Tretji tožbeni razlog: kršitev splošnih načel prava Skupnosti

188 Ta tožbeni razlog obsega tri dele, in sicer kršitev načela prepovedi diskriminacije, načela svobodnega opravljanja gospodarske dejavnosti in načela sorazmernosti.

Prvi del: načelo prepovedi diskriminacije

Dopustnost

— Navedbe strank

189 Komisija meni, da prvi del, kot je bil naveden v tožbi, ni v skladu z zahtevami člena 44(1)(c) Poslovnika. Tožeča stranka naj namreč ne bi podrobno navedla, kje je

podana zatrjevana diskriminacija, ampak naj bi samo predložila opis režima iz leta 1993. Zato naj bi bil ta del utemeljevanja tožeče stranke nedopusten.

- 190 Tožeča stranka trdi, da je ta del dopusten, ker je vloga glede tega v skladu s členom 44(1)(c) Poslovnika. Meni, da je v točkah od 25 do 28 tožbe jasno predstavila razlike v obravnavanju dobaviteljev na podlagi režima iz leta 1993 in v točkah od 66 do 99 povečanje te diskriminacije v okviru režima iz leta 1999.

— Presoja Sodišča prve stopnje

- 191 Glede dopustnosti prvega dela je treba opozoriti, da se v skladu s prej navedenimi načeli člen 44(1)(c) Poslovnika zato, da je tožba dopustna, zahteva, da bistvene pravne in dejanske trditve, na katerih ta tožba temelji, izhajajo, čeprav na kratko, vendar dosledno in razumljivo, iz samega besedila vloge.

- 192 V tem primeru tožeča stranka navaja (tožba, točka 95), da kršitev načela prepovedi diskriminacije „jasno izhaja iz dejstva, da je bil režim glede banan ustvarjen za izvajanje diskriminacije v škodo tožeče stranke in za znatno zmanjšanje njenih poslovnih dejavnosti znotraj Skupnosti“. Poleg tega se tožeča stranka izrecno sklicuje na točke od 25 do 28 tožbe, ki ne vsebujejo zgolj opisa režima iz leta 1993, ampak tudi kritiko glede tega, da je bil predmet tega režima v bistvu oslabiti na splošno gospodarski položaj velikih multinacionalnih družb, ki so dejavne na trgu banan, zlasti tožeče stranke. Tožeča stranka je sicer jasno predstavila (glej zlasti

točke od 66 od 98 tožbe) da sta režim iz leta 1999 in zlasti Uredba št. 2362/98, ne da bi izboljšala režim iz leta 1993, da bi odstranila nezdržljivosti s pravom STO, ki jih v sklepu z dne 25. septembra 1997 povzema DSB, le ohranila napake iz predhodnega režima. Posledično je besedilo tožbe dovolj jasno in natančno, da omogoči Komisiji, da pripravi obrambo in Sodišču prve stopnje, da odloči o tem prvem delu.

193 Zato so deli vloge, ki se nanašajo na prvi del, v skladu z zahtevami iz člena 44(1)(c) Poslovnika, tako da je treba trditve Komisije zavrniti.

194 Iz tega izhaja, da je prvi del tretjega tožbenega razloga dopusten.

Utemeljenost

— Navedbe strank

195 Tožeča stranka v bistvu zatrjuje, da je morala Komisija, potem ko je bilo očitno, da so carinske kvote zadostovale za promocijo banan iz Skupnosti in AKP, spremeniti režim iz leta 1993 glede razdeljevanju uvoznih dovoljenj, kar je generalni pravobranilec M. Gulmann v sklepnih predlogih k sodbi Nemčija proti Svetu (Banane) (Recueil, str. I-4980) opisal kot „težko“ in „odplačno“. Komisija naj bi se s tem, ko je sprejela Uredbo št. 2362/98, vendarle odločila za režim, ki je po eni strani povečal gospodarske prednosti dobaviteljev bivše kategorije B, po drugi strani pa nevsječnosti, ki so jih trpeli bivši prvotni uvozniki iz bivše kategorije A, kot je tožena stranka (glej zgoraj kratek povzetek tožbenih razlogov).

- 196 Tožeča stranka meni, da kršitev načela prepovedi diskriminacije neposredno izhaja iz cilja, ki ga zasleduje skupna ureditev trgov za banane. V bistvu naj bi režim iz leta 1999 zgolj podaljšal režim iz leta 1993, katerega prikriti cilj je bil bistveno zmanjšati dejavnosti tožeče stranke v Skupnosti v korist dobaviteljev Skupnosti.
- 197 V sodbi Nemčija proti Svetu (Banane) naj bi Sodišče presodilo, da bi režim iz leta 1993 lahko potencialno kršil načelo prepovedi diskriminacije. Vendar naj bi takšno kršitev izključilo, ko se je izreklo, da je režim iz leta 1993 določil sprejemljivo ravnovesje med interesi različnih kategorij zadevnih dobaviteljev. Sodišče naj bi v točki 74 ugotovilo, da je bilo razlikovanje v obravnavanju dobaviteljev „neločljivo povezano s ciljem integracije trgov, ki so bili prej razdeljeni“. Sodišče naj bi to potrdilo v točkah od 63 do 65 sodbe z dne 10. marca 1998 v zadevi Nemčija proti Svetu (C-122/95, Recueil, str. I-973).
- 198 V tem primeru naj bi bil položaj drugačen. Režim iz leta 1999 bi moral biti sprejet pet let po integraciji trgov, izvedeni z vzpostavitvijo skupne ureditve trgov za banane leta 1993. V tem obdobju naj bi imeli dobavitelji iz Skupnosti in AKP priložnost, da se okoristijo s konkurenčnimi prednostmi, ki so jih dobili. Zato bi morala temeljna utemeljitev, ki jo je Sodišče v sodbi Nemčija proti Svetu (Banane) navedlo za zavrnitev diskriminacije, v tem primeru prenehal obstajati s sprejetjem režima iz leta 1999.
- 199 Tožeča stranka meni, da bi preprost prenos analize iz sodbe Nemčija proti Svetu (Banane) na okoliščine tega primera napeljeval k misli, da je drugačen položaj dobaviteljev, ki ga je Sodišče ugotovilo s sodbo Nemčija proti Svetu (Banane), v režimu iz leta 1993 še vedno obstajal v režimu iz leta 1999. To bi predpostavljalo, da je režim iz leta 1999 le nadaljevanje režima iz leta 1993. Tožeča stranka pa poudarja, da Komisija trdi nasprotno, da se režim iz leta 1999 popolnoma razlikuje od režima iz leta 1993. Če je tako, ne bi bilo mogoče prenesti rešitve iz sodbe Nemčija proti Svetu (Banane) na režim iz leta 1999.

- 200 Kakor koli, tožeča stranka trdi, da je očitno, da dobavitelji pred režimom iz leta 1993 in v režimu iz leta 1999 niso bili v enakem položaju. Po sodbi Nemčija proti Svetu (Banane) se je trg močno spremenil. Pred letom 1993 dobavitelji, ki bodo kasneje postali kategorija B, v nekaterih državah niso mogli uvažati banan iz Latinske Amerike brez omejitev. Tožeča stranka trdi, da je Sodišče v sodbi Nemčija proti Svetu (Banane) menilo, da bi se jim zaradi tega neprednostnega položaja lahko pridržalo drugačno obravnavanje. Tako dodeljene prednosti so imele velik učinek na trg. V režimu iz leta 1993 so številni dobavitelji kategorije A prevzeli dobavitelje iz kategorije B, da bi dobili njihova uvozna dovoljenja. Po drugi strani naj bi določeni dobavitelji kategorije B skušali razširiti svojo dejavnost v zvezi z latinskoameriškimi bananami tako, da so kupovali od dobaviteljev iz kategorije A.
- 201 Poleg tega tožeča stranka odklanja trditev, po kateri razjasnitev režima iz leta 1993 ne bi mogla biti diskriminatorna zato, ker so določeni prvotni uvozniki iz kategorije A prevzeli nadzor nad dobavitelji iz kategorije B in tako pridobili uvozna dovoljenja. Poudarja namreč, da je bila ta trditev že zavrnjena v okviru STO z odločbo razsodnikov z dne 9. aprila 1999 (točka 5.69). Tak odziv prvotnih uvoznikov na diskriminatorne ukrepe, ki so jim bili naloženi, naj bi bila običajen in neposreden.
- 202 Končno, tožeča stranka meni, da se razlogi, ki so Sodišče prve stopnje pripeljali do zavrnitve tožbenega razloga zoper Uredbo št. 2362/98 glede diskriminacije v zgoraj navedeni sodbi Bocchi Food Trade International proti Komisiji, v tem primeru ne uporabijo. Zadevni tožbeni razlog v tej sodbi zadeva domnevno diskriminacijo med majhnimi podjetji in multinacionalkami. Ker ta vidik ni povezan s tem primerom, tožeča stranka meni, da je zgoraj navedena sodba Bocchi Food Trade International proti Komisiji v zvezi s tem neupoštevna.

- 203 Komisija te trditve zavrača. Sodna praksa naj bi že jasno potrdila, da so omejitve možnosti uvoza banan iz tretjih držav neločljivo povezane s skupno ureditvijo trgov za banane, in zavrnila tožbene razloge zaradi diskriminatornosti režimov iz leta 1993 in iz leta 1999 (sodba Nemčija proti Svetu (Banane), točka 82, in zgoraj navedena sodba Bocchi Food Trade International proti Komisiji, točka 81).
- 204 Komisija zavrača razliko, ki jo skuša prikazati tožeča stranka med položajem, ki je bila podan ob nastanku dejstev v zadevi, ki je bila predmet sodbe Nemčija proti Svetu (Banane), in med položajem v tem primeru. Prav tako preroka upoštevnost sklepnih predlogov generalnega pravobranilca M. Gulmanna v zvezi z zgoraj navedeno sodbo Nemčija proti Svetu (Banane).
- 205 Komisija glede upoštevnosti odločitev STO o diskriminatornosti režima iz leta 1999 zatrjuje, da sam izraz „diskriminacija“ v pravu STO ni enak tistemu, ki se uporablja v pravu Skupnosti. Različnega obravnavanja, ki naj bi bilo zgolj avtomatična posledica različnih obravnavanj, odobrenih za uvoz iz tretjih držav, ni mogoče šteti za diskriminatorno (sodba Sodišča z dne 28. oktobra 1982 v zadevi Faust proti Komisiji, 52/81, Recueil, str. 3745, točka 25).

— Presoja Sodišča prve stopnje

- 206 Utemeljitive, po kateri je režim iz leta 1999 nameraval dati prednost dobaviteljem Skupnosti, ki so specializirani za trgovanje z bananami, s poreklom iz Skupnosti ali iz AKP, v škodo tožeče stranke, ni mogoče sprejeti.

207 Glede zatrjevano diskriminacije med dobavitelji, specializiranimi za trgovanje z bananami latinskoameriškega izvora, in tistimi, specializiranimi za trgovanje z bananami s poreklom iz Skupnosti ali AKP, je treba opozoriti, da kljub predpostavki, da bi Uredba št. 2362/98 lahko različno vplivala na položaj kategorij dobaviteljev, ne bi šlo za diskriminatorno obravnavanje, če je takšno obravnavanje neločljivo povezano s ciljem integracije trgov v Skupnost (v tem smislu glej sodbo Nemčija proti Svetu (Banane), točka 74, in zgoraj navedeno sodbo Bocchi Food Trade International proti Komisiji, točka 75).

208 Pred ustanovitvijo skupne ureditve trgov za banane namreč položaj med tema kategorijama dobaviteljev ni bil primerljiv. Po mnenju Sodišča „je sektor za banane v Skupnosti zaznamoval soobstoj odprtih nacionalnih trgov, za katera veljajo različna pravila in zaščitene nacionalnih trgov.“ Tako Sodišče trdi:

„Na odprtih nacionalnih trgih so gospodarski dobavitelji lahko zagotovili preskrbo banan iz tretjih držav, ne da bi zanje veljale količinske omejitve. Uvozniki na nemškem trgu so imeli na voljo celo oprostitev plačila carine znotraj kvote, ki je bila redno prilagojena na osnovi protokola o bananah. Po drugi strani je bilo na zaščiteneh nacionalnih trgih gospodarskim dobaviteljem, ki so tržili banane iz Skupnosti in tradicionalne banane iz AKP, zagotovljeno, da svoje blago tržijo, ne da bi bili izpostavljeni konkurenčnejšim dobaviteljem banan iz tretjih držav. [...] [p]rodajna cena banan iz Skupnosti in banan iz AKP je namreč očitno prekoračila ceno banan iz tretjih držav“ (sodba Nemčija proti Svetu (Banane), točke od 70 do 72).

209 Čeprav je režim iz leta 1993 različno vplival na kategorije gospodarskih subjektov, je Sodišče menilo, da se „tako različno obravnavanje vendarle izkaže kot neločljivo povezano s ciljem integracije trgov, ki so bili do tedaj razdeljeni, upoštevajoč različen položaj, v katerem so bile različne kategorije gospodarskih subjektov pred

vzpostavitev skupne ureditve trgov“. Sodišče je prav tako menilo, da je „namen Uredbe [št. 404/93] zagotoviti prodajo proizvodnje Skupnosti in tradicionalne proizvodnje AKP, kar pomeni vzpostavitev določenega ravnovesja med obema kategorijama zadevnih gospodarskih subjektov“ (sodba Nemčija proti Svetu (Banane), točka 74).

210 Tožeča stranka v bistvu zatrjuje, da naj okoliščine, ki so vodile Sodišče k takemu sklepanju, ne bi več veljale ob sprejetju režima iz leta 1999, saj je bil cilj integracije odprtih in zaščitene trgov torej v glavnem dosežen. Glede tega navaja izjavo Komisije, po kateri so bili temeljni cilji [skupne ureditve trgov] v glavnem doseženi, zlasti združitev več nacionalnih trgov v en sam enotni trg, količinsko ravnovesje zagotavljanja preskrbe trga, pravična raven cen za potrošnike in proizvajalce Skupnosti ter AKP“ (posebno poročilo št. 7/2002 Računskega sodišča o dobrem finančnem upravljanju skupne ureditve trgov za banane, h kateremu so priloženi odgovori Komisije, na strani 27 (UL 2002, C 294, str. 1), v nadaljevanju: poročilo Računskega sodišča). Navaja tudi izvedensko poročilo kabineta Arthurja D. Littla z dne 22. junija 1995, ki ga je naročila Komisija (v nadaljevanju: poročilo Arthurja D. Littla).

211 Čeprav je res, da je po vzpostavitvi skupne ureditve trgov za banane in v petletnem obdobju, ko je veljal režim iz leta 1993, trg Skupnosti za banane doživel velike spremembe, kot o tem pričajo tako izjave Komisije iz poročila Računskega sodišča kot poročilo Arthurja D. Littla. To (strani 46 in 47) med drugim navaja, da „je vzpostavitev skupne ureditve trgov omogočila odpravo razdelitve nacionalnih trgov in povzročila drastičen porast trgovine znotraj Skupnosti“ ter še več, „omogočila vdor latinskoameriških banan v tradicionalno zaščitene države z ukinitvijo omejitev uvoza in možnostjo, ki je bila dana dobaviteljem kategorije B za uvoz dolarske banane“. Glede na cilj skupne ureditve trgov za prodajo banan, ki izvirajo iz

Skupnosti ali iz AKP, to poročilo pravi, da njihova proizvodnja „pripravlja začetek vdora v Severno Evropo“ in da ta pojav „naraščajočega mešanja v vsaki državi uvozov po izvoru pomeni še drugo plat pojavljanja resničnega enotnega trga.“

- 212 Vendar ta razvoj sektorja za banane, ki izhaja iz skupne ureditve trgov, izvedene z Uredbo št. 404/93, ne more izpodbiti zakonodajne odločitve pri prenovi režima iz leta 1999 in zlasti drugačno obravnavanje, pridržano vsaki kategoriji dobaviteljev. Čeprav se predpisi delovanja skupne ureditev trgov iz režimov leta 1993 in leta 1999 razlikujejo, cilj integracije nacionalnih trgov in prodaja banan, s poreklom iz Skupnosti in iz AKP, ostaja. Določbe Uredbe št. 1637/98 namreč niso spremenile teh ciljev, ampak so se omejile na spremembo predpisov delovanja glede trgovine s tretjimi državami (Naslov IV Uredbe št. 404/93). Posledično različno obravnavanje med dobavitelji, specializiranimi za trgovanje z latinskoameriški bananami, in tistimi, specializiranimi za trgovanje z bananami iz Skupnosti in AKP v okviru režima iz leta 1999, ostaja neločljivo povezano s ciljem skupne ureditve trgov za banane. V takih okoliščinah različno obravnavanje, pridržano različnim kategorijam dobaviteljem, ne pomeni kršitve načela prepovedi diskriminacije, zaradi katere bi bila Skupnost lahko odgovorna.
- 213 Glede trditev tožeče stranke, ki temeljijo na diskriminaciji, ugotovljeni v odločitvi razsodnikov z dne 6. aprila 1999 glede nekaterih določb Uredbe št. 2362/98, iz utemeljitev iz prvega tožbenega razloga izhaja, da se tožeča stranka ne more sklicevati na kršitev pravil sporazumov STO, saj pogoji uporabe sodne prakse Nakajima v tem primeru niso bili izpolnjeni. Kakor koli, Komisija pravilno zatrjuje, da se diskriminacije, katere navaja ugotovitveni svet, nanašajo po eni strani na obravnavanje, pridržano dobaviteljem banan s sedežem zunaj Skupnosti glede na njihove konkurente s sedežem v Skupnosti, in po drugi strani na razdelitev nacionalnih tarifnih podkvot med določene države Latinske Amerike. Posledično ne gre za položaje, za katere velja skupnostno načelo enakega obravnavanja (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Faust proti Komisiji, točka 25).

214 Zato je treba ugotoviti, da Komisija, upoštevajoč široko polje proste presoje, ki ji je na voljo, ni kršila načela prepovedi diskriminacije, zaradi katere bi bila Skupnost lahko odgovorna.

215 Torej je treba ta prvi del zavrni.

Drugi del: svobodno opravljanje gospodarske dejavnosti

Navedbe strank

216 Tožeča stranka meni, da kršitev svobodnega opravljanja gospodarske dejavnosti neposredno izhaja iz cilja, kateremu sledi skupna ureditev trgov v sektorju banan. V sodbi Nemčija proti Svetu (Banane) je Sodišče v točki 87 ugotovilo, da režim iz leta 1993 ni ogrožal tega načela. Tožeča stranka prav tako zatrjuje, da se položaj, ki je bil podan ob nastanku dejstev v zadevi, v kateri je bila izdana ta sodba Sodišča, razlikuje od tistega, ki je obstajal med režimom iz leta 1999.

217 Poleg tega tožeča stranka vztraja pri dejstvu, da se je Sodišče pri odločanju v sodbi Nemčija proti Svetu (Banane) prav tako oprlo na ravnovesje interesov in se je izreklo o tožbenem razlogu glede kršitve načela svobodnega opravljanja gospodarske dejavnosti. Sodišče naj bi namreč preučilo „ali [so] omejitve, ki jih uvaja [režim iz leta 1993] ustrezale ciljem splošnega interesa Skupnosti in [niso] ogrožale bistva tega prava“.

- 218 Zatrjuje, da so cilji režima iz leta 1999 po eni strani promocija banan iz Skupnosti in banan iz AKP in po drugi strani združljivosti skupne ureditve trgov za banane s pravili STO. V režimu iz leta 1999 pa sta tako postopek podeljevanja uvoznih dovoljenj kot razdeljevanje po državah v nasprotju s temi cilji. Vendar bi ta elementa omejila svobodo tožeče stranke, da nadaljuje opravljanje gospodarske dejavnosti, bolj strogo, kot jo je prejšnji režim. Iz tega naj bi izhajalo, da glede na presojo Sodišča v točkah od 82 do 86 sodbe Nemčija proti Svetu (Banane) Uredba št. 2362/98 ruši ravnovesje med splošnim interesom Skupnosti in posamičnim interesom tožeče stranke.
- 219 Komisija zavrača te trditve. Tožeča stranka zanemari cilj integracije trga, ki ga zasleduje režim iz leta 1999. Sodna praksa naj bi že zavrnila podobne tožbene razloge (sodba Nemčija proti Svetu (Banane), točka 82, in sodba Sodišča prve stopnje z dne 11. decembra 1996 v zadevi Atlanta in drugi proti Evropski skupnosti, T-521/93, Recueil, str. II-1707, točke od 62 do 64).

Presoja Sodišča prve stopnje

- 220 Opozoriti je treba, da se lahko omejitve pri svobodnem opravljanju gospodarske dejavnosti zlasti v okviru skupne ureditve trgov uvedejo, če te omejitve dejansko ustrezajo ciljem splošnega interesa Skupnosti in glede njihovega cilja ne pomenijo čezmerne in nedopustne intervencije, ki bi ogrozila samo bistvo tako zagotovljenih pravic (sodba Sodišča z dne 11. julija 1989 v zadevi Schraeder, 265/87, Recueil, str. 2237, točka 15). Tako je Sodišče že presodilo, da je poseganje v svobodno opravljanje poklicnih dejavnosti tradicionalnih dobaviteljev banan iz tretjih držav z Uredbo št. 404/93 ustrezalo ciljem splošnega interesa Skupnosti in ni ogrozilo samega bistva te pravice (zgoraj navedena sodba Nemčija proti Svetu (Banane), točka 87).

- 221 Torej, kot je bilo ugotovljeno v prvem delu prvega tožbenega razloga, je režim iz 1999 sledil, ne da bi jih spreminjal, ciljem splošnega interesa iz Uredbe št. 404/93, in sicer integraciji nacionalnih trgov in prodaji banan s poreklom iz Skupnosti ali iz AKP. Upoštevajoč te cilje je treba šteti, da razvoj gospodarskih razmer, ki so posledica začetka veljavnosti skupne ureditve trgov za banane, na katerega se sklicuje tožeča stranka, ne dopušča sklepanja, da gre za nedopustno poseganje v njene pravice, ki ne bi ustrezalo omenjenim ciljem splošnega interesa.
- 222 Poleg tega je treba poudariti, da je Skupnost v režimu iz leta 1999, da bi se uskladila s splošnimi obveznostmi, naloženimi s STO, ob ohranitvi metode tradicionalnih trgovinskih tokov, imenovanega „tradicionalni/novi dobavitelji“ (člen 19(1) Uredbe št. 1637/98), ukinila kategorije in dejavnosti dobaviteljev in še povečala količino dovoljenj za nove dobavitelje.
- 223 Torej je treba drugi del zavrniti kot neutemeljenega.

Tretji del: načelo sorazmernosti

Navedbe strank

- 224 Tožeča stranka trdi, da bi se glede na sodbo Nemčija proti Svetu (Banane) Uredba št. 2362/98 smela razveljaviti na podlagi načela sorazmernosti le pod predpostavko, da so ukrepi, ki jih izvaja, „očitno neprimerni“ za izvršitev cilja, ki ga zasleduje. V tem primeru naj bi bila Uredba št. 2362/98 očitno neprimerna glede na cilje

režima iz leta 1999, ki so po eni strani združljivost s pravili STO in po drugi strani promocija banan iz AKP in Skupnosti. STO naj bi namreč način razdeljevanja dovoljenj in razdelitev po državah razglasil za nezdružljivega s pravili GATT iz 1994 in z GATS. Še več, ti ukrepi naj bi manj podpirali banane iz Skupnosti in AKP kot določene trgovce Skupnosti, ki so lahko imeli na voljo uvozna dovoljenja. Torej Uredba št. 2362/98 ni v skladu z načelom sorazmernosti.

- 225 Komisija meni, da je to utemeljevanje ozko povezano s tožbenim razlogom nezdružljivosti s pravom STO; to utemeljevanje naj torej ne bi bilo upoštevno. Poleg tega režim iz leta 1999 ne krši načela sorazmernosti. Ta režim spada v okvir politike za pospeševanje proizvodnje banan iz Skupnosti in AKP. Tako pravila podeljevanja uvoznih dovoljenj kot pravila za razdelitev po državah pa naj bi zasledovala ta cilj.

Presoja Sodišča prve stopnje

- 226 Najprej je treba zavrniti navedbe tožeče stranke glede nezdružljivosti Uredbe št. 2362/98 s sporazumi STO, v skladu s tem, kar je bilo presojeno v okviru prvega tožbenega razloga.

- 227 Dalje, opozoriti je treba, da je treba za ugotovitev, ali je določba prava Skupnosti v skladu z načelom sorazmernosti, preveriti, ali ukrepi, katere izvaja, lahko uresničijo nameravani cilj in ali ne presegajo tistega, kar je potrebno, da se ga doseže (sodba Sodišča z dne 17. julija 1997 v zadevi Affish, C-183/95, Recueil, str. I-4315, točka 30).

- 228 Zakonodajalec Skupnosti ima na področju skupne kmetijske politike široko polje proste presoje, ki ustreza političnim odgovornostim, ki jih ima po členih 34 ES in 37 ES. Sodišče je namreč presodilo, da le očitno neprimerna narava ukrepa, sprejetega na tem področju, glede na cilj, katerega zasleduje ustrezna institucija, lahko ogrozi zakonitost takega ukrepa. Ta omejitev sodnega nadzora je potrebna, zlasti če ob uresničitvi skupne ureditve trgov Svet in Komisija odločata med različnimi interesi in v zvezi s tem sprejemata politične odločitve v okviru njunih pristojnosti (sodba Nemčija proti Svetu (Banane), točki 89 in 90).
- 229 Glede opredelitve izvedbenih predpisov ureditve trgovine s tretjimi državami in še zlasti upravljanja s tarifnimi kvotami je Komisija ob sprejetju Uredbe št. 2362/98 skušala uskladiti cilje, neločljivo povezane s skupno ureditvijo trgov za banane, s spoštovanjem mednarodnih obvez Skupnosti, ki izhajajo iz sporazumov STO in iz Loméjske konvencije, ob upoštevanju volje Sveta, da se tarifne kvote upravlja v skladu z metodo, ki upošteva tradicionalne trgovinske tokove (člen 19 Uredbe št. 404/93, kakor je bila spremenjena z Uredbo št. 1637/93).
- 230 Ugotoviti je treba, da tožeča stranka le izpostavlja očitno neprimernost določb Uredbe št. 2362/98, ki urejajo podeljevanje uvoznih dovoljenj in razdelitev nacionalnih tarifnih podkvot, ne da bi prikazala, da so ukrepi, ki jih izvaja ta Uredba, očitno neprimerni za uresničenje zelenega cilja in da prekoračijo, kar je potrebno za njegovo doseg.
- 231 Ker tožeča stranka ni predložila dokaza očitne neprimernosti, je treba tretji del zavrniti.

232 Iz tega izhaja, da za tretji tožbeni razlog stranka ni izkazala obstoja nezakonitega ravnanja, zaradi katerega bi Skupnost lahko bila nepogodbena odgovorna.

5. Četrti tožbeni razlog: kršitev načela dobre vere in varstva zaupanja v mednarodno pravo

Navedbe strank

233 Tožeča stranka trdi, da je Komisija s tem, da je sprejela in ohranila v veljavi Uredbo št. 2362/98, kršila načelo dobre vere v mednarodno pravo. Opozarja, da je to načelo navedeno v členu 26 Dunajske konvencije o pogodbenem pravu z dne 23. maja 1969 (Zbirka pogodb Združenih narodov, zvezek. 788, str. 354): „Vsaka veljavna pogodba je zavezujoča za njene podpisnice, katere morajo zagotoviti njeno izvajanje v dobri veri.“ V sporu Banane III naj Skupnost očitno ne bi upoštevala tega načela.

234 Skupnost je namreč z izjavami in stališči jasno ponovno potrdila, da je imela namen, da v dobri veri izvrši sklepe in priporočila DSB (glej STO, status report by the European Communities: dokumenti WT/DS27/17 z dne 13. julija 1998; WT/DS27/17/add. 1 z dne 9. septembra 1998; WT/DS27/17/Add. 2 z dne 9. oktobra 1998 in WT/DS27/17/Add. 3 z dne 13. novembra 1998; zapisnik o seji DSB z dne 22. januarja 1998, dokument WT/DSB/M/41 z dne 26. februarja 1998).

235 Te izjave ne vzdržijo presoje. Tožeča stranka meni, da namreč režim iz leta 1999 ne namerava popraviti napak, ki jih je STO ugotovil glede režima iz leta 1993. Skupnost naj bi, daleč od tega, da bi se uskladila z odločitvami organov STO, pod pretvezo

zgolj formalnih sprememb skušala utrditi nezakonito stanje, ki izhaja iz režima iz leta 1993. Tako ravnanje bi predstavljalo samo po sebi kršitev načela dobre vere. Skupnost naj bi se z odložilnimi ravnanji skušala izogniti obvezam, ki jih ima po pravu STO, in izkoristiti kompleksnost svoje ureditve, da bi prevarala tržne partnerje v okviru STO.

236 Noben element ne more ovreči teh trditev. Prvič, glede razdelitve po državah Komisija ne more trditi, da je ravnala v dobri veri. Tožeča stranka opozarja, da je prej izpostavila, da neuspeh pogajanj s štirimi državami Latinske Amerike nikakor ni zavezoval Komisije, da v okviru Uredbe št. 2362/98 sprejme razdelitev po državah enako sistemu podkvot, veljavnemu v režimu iz leta 1993.

237 Drugič, okoliščina, da je bila Skupnost udeležena v postopkih arbitraže in izvedbe odločb v zadevi Banane III, ne pomeni dokaza dobre vere. Šlo naj bi preprosto za izvajanje lastnih pravic obrambe Komisije. Tožeča stranka na tem mestu poudarja, da Skupnost ni presodila kot potrebno, da se pritoži na poročilo ugotovitvenega sveta z dne 6. aprila 1999, ki je ugotovilo nezdržljivost režima iz leta 1999 s pravili STO.

238 Tretjič, postopek, ki ga je uvedla Skupnost na podlagi člena 21(5) DSU (WT/DS27/RW/EEC, v nadaljevanju: poročilo ugotovitvenega sveta z dne 12. aprila 1999) v tem primeru ni upošteven ali vsaj ne pomeni dokaza za dobro vero Skupnosti. Tožeča stranka navaja, da je bil predmet tega postopka zahteva, da naj bi bil režim iz leta 1999 razglašen za skladnega s sporazumi STO, dokler ne bo na podlagi DSU odločeno drugače. Po mnenju tožeče stranke ta postopek ni neposredno zadeval združljivosti režima iz leta 1999 s pravili STO. Ugotovitveni svet naj ne bi mogel

odgovoriti na to zahtevo, saj Skupnost ni priskrbela dovolj elementov, na podlagi katerih bi se lahko izrekel. Vendarle je ob branju tega poročila očitno, da je Komisija odlašala glede obravnave vprašanja združljivosti režima iz leta 1999 s pravili STO.

- 239 Poleg tega tožeča stranka meni, da je Skupnost zlorabila postopek. Kljub svojemu šibkemu pravnemu položaju je Skupnost še naprej zavračala izpolnjevanje obveznosti, s tem da je zatrjevala, da je njena ureditev zahvaljujoč kozmetičnim spremembam bila v skladu s pravili STO. Zaradi takega ravnanja je več članov STO povečalo število svojih dejanj pred DSB, s čimer so bile ustvarjene nepotrebne napetosti.
- 240 Končno, tožeča stranka meni, da utemeljeno zatrjuje kršitev načela dobre vere v mednarodno pravo Skupnosti. Glede tega navaja sodbi Sodišča z dne 16. junija 1998 v zadevi Racke (C-162/96, Recueil, str. I-3655, v nadaljevanju: sodba Racke) in Sodišča prve stopnje z dne 22. januarja 1997 v zadevi Opel Austrija proti Svetu (T-115/94, Recueil, str. II-39) ter podaja dve pojasnili glede upoštevnosti te sodne prakse.
- 241 Tožeča stranka priznava, da glede na sodbo Racke posameznik lahko uveljavlja pravilo mednarodnega prava le, če gre za „očitne napake pri presoji glede pogojev za uporabo teh pravil“. Trdi, da je v tem primeru Komisija naredila prvo očitno napako pri presoji, ko je sprejela Uredbo št. 2362/98, kot to izhaja iz trditve iz prvega tožbenega razloga. Drugo tako napako je naredila z opustitvijo ukinitve režima iz leta 1999 po dokončnem sprejetju poročila ugotovitvenega sveta z dne 6. aprila 1999, ki potrjuje nezdržljivost režima iz leta 1999 s pravili STO.
- 242 Po drugi strani trdi, da okoliščina, da sta zgoraj navedeni sodbi Racke in Opel Avstrija proti Svetu obravnavali mednarodne sporazume, ki učinkujejo neposredno, ne vpliva na njihovo upoštevnost v tem primeru. Poudarja, da se ti sodbi, kot sodba

Nakajima, nanašata na položaje, v katerih se je Skupnost zavezala, da bo spoštovala obveznost iz mednarodnega prava. Sodišče je po mnenju tožeče stranke presodilo, da je, ne glede na to, da zadevni sporazumi ne učinkujejo neposredno, obveznost na podlagi mednarodnega prava lahko imela posledice na pravni položaj gospodarskih subjektov, česar institucije ne morejo prezreti. V sodbi Racke naj bi Sodišče presodilo, da če lahko Skupnost enostransko razveljavi mednarodni sporazum, ki ima neposredni učinek, ne more ravnati v nespoštovanju načela *rebus sic stantibus*, saj v nasprotnem primeru posega v zaupanje v pravo teh dobaviteljev (glej zlasti sklepne predloge generalnega pravobranilca M. Jacobsa k sodbi Racke, Recueil, str. I-3659, točke od 86 do 90, in točko 47 te sodbe).

243 Tožeča stranka meni, da je bila takšna razlaga zgoraj navedenih sodb Racke in Opel Avstrija proti Svetu potrjena s sodbo Biotehnologije. Tožeča stranka opozarja, da je v točki 54 te sodbe Sodišče presodilo:

„54 Če torej predpostavimo, kot trdi Svet, da [Konvencija o biološki raznovrstnosti, podpisana v Riu de Janeiru 5. junija 1992, ki je bila v imenu Evropske skupnosti sklenjena s sklepom Sveta 93/626/EGS, z dne 25. oktobra 1993 (UL L 309, str. 1)] vsebuje določbe, ki nimajo neposrednega učinka, tako da ne ustvarjajo pravic, na katere bi se lahko posamezniki neposredno sklicevali pred sodiščem, potem ta okoliščina ne pomeni nikakršne ovire za nadzor sodišča nad spoštovanjem obveznosti, ki jih ima Skupnost kot stranka tega sporazuma (glej sodbo Racke, točke 45, 47 in 51).“

244 Po mnenju tožeče stranke je temelj te sodne prakse, da omejeno in izjemoma priznava učinek mednarodnim instrumentom, na katere se načeloma posameznik ne more sklicevati, bodisi zato, ker še niso začeli veljati (zgoraj navedena sodba Opel Avstrija proti Svetu), bodisi zato, ker, čeprav že veljavni, so bili začasno odpovedani (sodba Racke), bodisi zato, ker že po naravi ne učinkujejo neposredno (sodba Nakajima). Sodna praksa Nakajima naj ne bi bila nič drugega kot posebna uporaba splošnega načela, ki izhaja iz zgoraj navedenih sodb Racke in Opel Avstrija proti Svetu.

245 Komisija te trditve zavrača. Tožeča stranka se ne more sklicevati na načelo *pacta sunt servanda*, ker je po eni strani Skupnost ravnala v dobri veri brez očitnih napak pri presoji in po drugi strani tožeča stranka ne more imeti nikakršnega zaupanja v pravo in nima nobene pravice, na katero bi se lahko sklicevala na podlagi tega načela.

Presoja Sodišča prve stopnje

246 Tožeča stranka navaja kršitev načela *pacta sunt servanda* Komisije, ki je temeljno načelo vsakega, med drugim tudi mednarodnega pravnega reda. To načelo, ki je uzakonjeno v členu 26 Dunajske konvencije in se uporablja v mednarodnem pravu, zahteva, da morajo stranke, ki jih pogodba zavezuje, to izvršiti v dobri veri.

247 Ta utemeljitev se torej enači s tisto iz prvega tožbenega razloga, saj tožeča stranka zatrjuje neizvršitev obveznosti iz sporazumov STO Skupnosti. Torej je treba glede na razloge, navedene v okviru obravnave prvega tožbenega razloga, šteti, da ta utemeljitev ne more biti sprejeta. Tožeča stranka v tem primeru namreč ni dokazala, da so pogoji za uporabo sodne prakse Nakajima izpolnjeni.

248 Tudi če se ta tožbeni razlog lahko razlaga, kot da je namen dokazati, da je Skupnost, ne da bi kršila obveznosti na podlagi sporazumov STO, ravnala tako, da ni dokazala dobre vere, ga je treba zavrnilo. Načelo iz člena 26 Dunajske konvencije je v bistvu načelo mednarodnega prava, na katerega se tožeča stranka v tem primeru ne more sklicevati, upoštevajoč neobstoje neposrednega učinka mednarodnega sporazuma v zvezi z izvajanjem, za katerega prereka dobro vero.

- 249 Najprej, tožeča stranka se ne more sklicevati na sodno prakso iz zgoraj navedene sodbe Opel Avstrija proti Svetu. Ta v tem primeru ni upoštevna, saj se ne ukvarja z načelom *pacta sunt servanda*, ampak s členom 18 Dunajske konvencije, ki prepoveduje obid zavezujoči naravi mednarodnih sporazumov z akti, ki so bili sprejeti tik pred začetkom veljavnosti sporazuma, ki so nezdružljivi s temeljnimi načeli tega sporazuma.
- 250 Dalje, tožeča stranka se ne more sklicevati na sodbo Racke. V tej sodbi je Sodišče presodilo (točka 51), da se „posamezniku ne sme odreči, če pred sodiščem uveljavlja pravice, ki neposredno izhajajo iz sporazuma s tretjimi državami, možnosti, da izpodbija veljavnost Uredbe, ki je, s tem da je odpravila tržne koncesije, določene s tem sporazumom, temu posamezniku preprečila, da se nanjo sklicuje in da se za izpodbijanje njene veljavnosti sklicuje na obveznosti, ki izhajajo iz pravil običajnega mednarodnega prava, ki urejajo odpoved in začasno odpoved pogodbenih razmerij“. Torej se v tem primeru tožeča stranka ne sklicuje na pravila mednarodnega običajnega prava, ki z odstopanjem od načela *pacta sunt servanda* urejajo odpoved in začasno odpoved pogodbenih razmerij zaradi spremenjenih okoliščin. Poleg tega v nasprotju z zadevnim mednarodnim sporazumom v sodbi Racke (točka 34) cilj določb sporazumov STO načeloma ni, da posamezniki pridobijo pravice, ki jih lahko uveljavljajo pred sodiščem.
- 251 Končno, zavrnuti je treba tudi upoštevnost sodbe Biotehnologije. V tej sodbi se namreč tožbeni razlog glede kršitve mednarodnega prava „ni nanašal na neposredno kršitev mednarodnih obveznosti Skupnosti, ampak na obveznost, ki jih državam članicam nalaga [zadevna direktiva], da kršijo svoje obveznosti mednarodnega prava, medtem ko [ta direktiva] v določbah določa, da na te obveznosti ne vpliva“ (sodba Biotehnologije, točka 55).
- 252 Kakor koli že, povedati je treba, da za ta tožbeni razlog ni dovolj dejstev. V nasprotju s tem, kar zatrjuje tožeča stranka, ni mogoče sprejeti stališča, da Skupnost po sklepu DSB z dne 25. septembra 1997 ni ravnala v dobri veri. Skupnost je po tem sklepu

DSB razveljavila režim iz leta 1993, da se je uskladila s splošnimi obveznostmi iz sporazumov STO. Z Uredbo št. 1637/98 je Svet izrecno zaupal Komisiji nalogo, da sprejme določbe za uporabo trgovinske ureditve s tretjimi državami, pri čemer te določbe v skladu s členom 20(e) Uredbe št. 404/93, kakor je bila spremenjena z Uredbo št. 1637/98, zajemajo „potrebne ukrepe za zagotovitev izpolnjevanja obveznosti iz sporazumov, ki jih je Skupnost sklenila v skladu s členom [300 ES].“ Tako je morala Komisija določiti nova pravila za upravljanje tarifnih kvot in dodelitev uvoznih dovoljenj v okviru Uredbe št. 2362/98.

253 Skupnost je v okviru STO sprožila pogajanja s trgovinskimi partnerji, strankami v sporu Banane III, da bi našla ustrezno rešitev s skupnim dogovorom v skladu z določbami iz člena 3(6) MRD. V preambuli Uredbe št. 216/2001 je Svet določil:

„Z državami dobaviteljicami in drugimi zainteresiranimi stranmi je bilo opravljeno že veliko pogovorov, da bi se poravnali spori, izhajajoči iz uvoznega režima, ki ga uvaja Uredba (EGS) št. 404/934, in da bi se upoštevali sklepi ugotovitvenega sveta, ustanovljenega v skladu s postopkom poravnave sporov Svetovne trgovinske organizacije (STO). Analiza vseh možnosti, ki jih je predstavila Komisija, kaže na to, da uvedba srednjeročnega uvoznega sistema, ki temelji na uporabi carine ob ustrezni stopnji in uporabi preferencialne tarife za uvoz iz držav AKP, najučinkoviteje jamči, prvič, doseganje ciljev skupne ureditve trga v zvezi s proizvodnjo Skupnosti in povpraševanjem potrošnikov, drugič, skladnost s pravili mednarodnega trgovanja in, tretjič, preprečevanje nadaljnjih sporov. Tak sistem pa je treba uvesti ob zaključku pogajanj s partnerji Skupnosti v skladu s postopki STO, zlasti člena XXVIII Splošnega sporazuma o carinah in trgovini (GATT). Rezultat teh pogajanj je treba predložiti v odobritev Svetu, ki mora v skladu z določbami Pogodbe tudi določiti primerno stopnjo skupne tarifne tarife.“

- 254 Te okoliščine ne dopuščajo sklepanja, da Skupnost ni ravnala v dobri veri. Enako tudi uporaba pravnih sredstev, določenih z MDR, ne more pomeniti zlorabe postopka Skupnosti.
- 255 Končno, glede domnevne kršitve načela spoštovanja zaupanja v pravo je treba poudariti, da ima pravico do uveljavljanja tega načela vsak gospodarski subjekt, pri katerem je institucija ustvarila utemeljena pričakovanja (sodba Sodišča prve stopnje z dne 13. julija 1995 v združenih zadevah O'Dwyer in drugi proti Svetu, T-466/93, T-469/93, T-473/93, T-474/93 in T-477/93, Recueil, str. II-2071, točka 48). V tem primeru tožeča stranka nikakor ni prikazala, v čem bi ji akti ali ravnanje Skupnosti zakonito dopustili, da ima takšna pričakovanja. Ker tožeča stranka ni bila stranka v sporih med Skupnostjo in njenimi trgovinskimi partnerji glede režimov iz leta 1993 in iz leta 1999, trgovina med temi ne bi mogla biti razlog za takšno pričakovanje.
- 256 Poleg tega, čeprav ima Skupnost splošno obveznost, da izvede priporočila in sklepe DSB v skladu s sporazumi STO, se takšne obveznosti ne more šteti kot take, da zavezuje Skupnost glede na izbiro oblike in sredstev za dosego takšnega rezultata. Nasprotno, dodati je treba, da zaradi kompleksnosti določb iz teh sporazumov in zaradi nenatančnosti določenih izrazov, na katere se sklicujejo, načelo izvrševanja mednarodnih konvencij v dobri veri iz člena 26 Dunajske konvencije nalaga razumen trud Skupnosti za sprejetje ukrepov v skladu s sporazumi STO tako, da ji dopusti izbiro oblike in sredstev za dosego tega cilja. Sodišče je tako opomnilo, da „čeprav je vsaka pogodbeno stranka odgovorna za popolno izvršitev obvez, ki jih je podpisala, je ona tista, ki določi pravne ukrepe, primerne za dosego tega cilja v svojem pravnem redu, razen če sporazum, ki se ga razlaga v smislu njegovega predmeta in cilja, sam ne določa teh ukrepov“ (zgoraj navedena sodba Portugalska proti Svetu, točka 35). Upoštevajoč polje proste presoje, ki ga imajo na voljo institucije Skupnosti glede izbire ukrepov, potrebnih za uresničitev njihove politike in izvršitev njihovih mednarodnih obveznosti, tožeča stranka ni imela podlage, da bi gojila zaupanje v pravo glede spremembe režima iz leta 1993 v skladu s svojimi interesi.

- 257 Ker tožeča stranka ni izkazala obstoja nezakonitega ravnanja, zaradi katerega bi bila Skupnost lahko nepogodbeno odgovorna, je treba ta tožbeni razlog zavrnilo.
- 258 Tožeča stranka nazadnje zatrjuje, da bi zavrnitev te tožbe kršilo splošno načelo učinkovitega pravnega varstva, zagotovljenega s členoma 6 in 13 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin z dne 4. novembra 1950 in s sodno prakso Skupnosti (sodba Sodišča z dne 15. oktobra 1987 v zadevi Heylens in drugi, 222/86, Recueil, str. 4097). Vendar navaja, da to načelo ne pomeni neposredne podlage za njeno tožbo, ampak mora voditi Sodišče prve stopnje pri razlagi. Ta odškodninska tožba namreč predstavljala edino sredstvo, ki je resno možno za pridobitev sodnega nadzora, saj je Sodišče prve stopnje kot nedopustne zavrglo več tožb za razglasitev ničnosti Uredbe št. 2362/98 in zavrnilo s to uredbo povezana vprašanja za predhodno odločanje.
- 259 Sodišče prve stopnje opozarja, da imajo posamezniki v pravu Skupnosti pravico popolnega in učinkovitega pravnega varstva (sklep predsednika Sodišča z dne 29. januarja 1997 v zadevi Antonissen proti Svetu in Komisiji, C-393/96 P (R), Recueil, str. I-441, točka 36) in da je bilo v okviru Pogodbe določeno, da se ustanovi popoln sistem sodnega varstva za akte institucij Skupnosti, ki bi lahko imeli pravne učinke (sodba Sodišča z dne 27. septembra 1988 v zadevi Parlament proti Svetu, 302/87, Recueil, str. 5615, točka 20). V tem primeru tožeča stranka na ta načela ne more opirati zahtevka za ugoditev svoji tožbi. Imela je možnost uporabiti pravna sredstva, ki so ji na voljo. Zato je izključena vsakršna kršitev načela učinkovitega sodnega varstva.
- 260 Iz vsega zgoraj povedanega izhaja, da pogoj glede nezakonitega ravnanja, ki se očita instituciji Skupnosti, v tem primeru ni izpolnjen. Zato je treba tožbo kot neutemeljeno zavrnilo.

Stroški

²⁶¹ V skladu s členom 87(2) Poslovnika se stranki, ki z zahtevkom ni uspela, naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Ker tožeča stranka s predlogi ni uspela, nosi svoje stroške in stroške, ki jih je priglasila Komisija.

Iz teh razlogov je

SODIŠČE PRVE STOPNJE (peti razširjeni senat)

razsodilo:

- 1. Tožba se zavrne.**
- 2. Tožeča stranka nosi svoje stroške in stroške Komisije.**

Lindh

García-Valdecasas

Cooke

Mengozzi

Martins Ribeiro

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourg, 3. februarja 2005.

Sodni tajnik

Predsednik

H. Jung

P. Lindh

Stvarno kazalo

Pravni okvir in dejansko stanje	II - 322
1. Uredba (EGS) št. 404/93	II - 322
2. Uredba (EGS) št. 1442/93	II - 323
3. Uredba (ES) št. 1637/98	II - 325
4. Uredba (ES) št. 2362/98	II - 328
5. Uredba št. 216/2001	II - 330
6. Uredba št. 896/2001	II - 331
7. Povzetek spora „banane“ v okviru Svetovne trgovinske organizacije (STO)	II - 332
Postopek	II - 338
Predlogi strank	II - 340
Dopustnost	II - 340
1. Navedbe strank	II - 340
2. Presoja Sodišča prve stopnje	II - 343
Skladnost tožbe s členom 44(1)(c) Poslovnika	II - 343
Skladnost tožbe s členom 44(1)(e) Poslovnika	II - 346
Utemeljenost	II - 347
1. Kratek povzetek tožbenih razlogov	II - 348
2. Prvi tožbeni razlog: kršitev pravil STO	II - 350
Razlaga sodne prakse Nakajima	II - 350
Navedbe strank	II - 350
Presoja Sodišča prve stopnje	II - 358
Uporaba sodne prakse Nakajima	II - 363
Navedbe strank	II - 363
Presoja Sodišča prve stopnje	II - 372
	II - 407

3.	Drugi tožbeni razlog: kršitev pooblastila, ki ga je Svet zaupal Komisiji za izvedbo Uredbe št. 1637/98	II - 378
	Navedbe strank	II - 378
	Presoja Sodišča prve stopnje	II - 381
4.	Tretji tožbeni razlog: kršitev splošnih načel prava Skupnosti	II - 383
	Prvi del: načelo prepovedi diskriminacije	II - 383
	Dopustnost	II - 383
	– Navedbe strank	II - 383
	– Presoja Sodišča prve stopnje	II - 384
	Utemeljenost	II - 385
	– Navedbe strank	II - 385
	– Presoja Sodišča prve stopnje	II - 388
	Drugi del: svobodno opravljanje gospodarske dejavnosti	II - 392
	Navedbe strank	II - 392
	Presoja Sodišča prve stopnje	II - 393
	Tretji del: načelo sorazmernosti	II - 394
	Navedbe strank	II - 394
	Presoja Sodišča prve stopnje	II - 395
5.	Četrty tožbeni razlog: kršitev načela dobre vere in varstva zaupanja v mednarodno pravo	II - 397
	Navedbe strank	II - 397
	Presoja Sodišča prve stopnje	II - 401
	Stroški	II - 406